

LUMINA PENTRU TOȚI

Revistă ilustrată de enciclopedie și de pedagogie pentru luminarea poporului

DIRECTOR ENIU D. BĂLTĚNU

J. J. Rousseau

Incă ceva despre J. J. Rousseau

Precum vedem deci, el ataca grozav secolul său și dicea că omul ca să p^otă deveni iarăși bun și fericit, trebuie să se întorcă la natură, de aceea apoi de multe ori merge așa de departe în cât pune de model omenii sălbatici, și dicea că aceia au mai bună judecată de cât noi, și că totă filosofia noastră nu e alta, de cât niște prejudeții de sclavi.

El nu iubia nici de cum pe doctori și nici pe filosofi, dicând că aceștia nu judecă cum se cade și că totă școala lor este un institut de minciuni.

El voește să dé lui „Emil“ o creștere naturală; de aceea nu lasă să facă nimenea impresiune asupra lui. „Nu e mai urât lucru, dicea el, de cât când omul se amestecă în lucrul naturii.

El nu voește să crească nici jude nici soldat: scopul lui este ca băéțul să fie om când ese din școlă. Scopul lui este, ca să învețe pe copii să trăească; pentru că a ști trăi este cé mai mare filosofie.

În naintea lui toți omenii sînt de o potrivă; nu cunoste prinți, baroni, aristocrați sau democrați. Sunt numai de două feluri omenii buni și omenii ticăloși.

Și datorია școlii este ca să i facă pe toți buni!

De aceea el pretinde, ca învățătorul să fie adevărat pedagog. Să-și începă lucrarea prin silința de a ști cunoste elevii săi.

Tôte greutățile vin de acolo că, totdeauna caută în copil pe omul matur, ne gândindu-se la ceea ce a fost el până s'ajungă om matur. Greșelile copiilor nu sînt de la natură ci din creșterea îndărătnică. Sau facem ce-i place lui, sau pretindem de la el ce ne place nouă. Așa dar primele lui tipăriri sunt domnie și sclavie. Înainte de a ști, poruncește, înainte de a ști face ceva, ascultă. Așa se întemplă apoi că încă de timpuriu acele pasiuni se varsă în inima lui ténără, cari pasiuni apoi se socotesc de naturale, și după ce ne am silît să facem pe copil rău apoi ne plângem că este astfel.“ Se plânge apoi muma, că ori nu-l ținem destul de aspru, sau sîntem pré severi cu el, și din amândoué aceste casuri se naște năucie și pericol,

„*Tractați cu el după vârstă, ne îndrumă apoi mai departe Rousseau pe noi educatorii sfătuindu-ne ca, nici odată să nu dăm ceva copilului pentru-că ni-l cere, ci numai pentru-că are în adevăr trebuință de el. Nici odată copilul să nu facă ceva din silă, ci din trebuință.*

Apoi ne povățuește foarte înțelepțește, dicându-ne să nu lăsăm nici odată pe copii nici să se gândească că ei fac cutare lucru numai din temere sau din autoritatea ce avem asupra lor, „*Să nu-ți oprim a face ce nu se cade, ci să ne dăm silința a-ți împiedica de la o asemenea faptă. fără ca ei să știe această. Fréul lor să fie puterea nu autoritatea!*

Nu este însă statua fără umbră. Și cei mai înțelepți oameni pot face greșeli.

Așa și Rousseau. Pe lângă ideile sale sănătoase relativ la pedagogie, el mai are și altele cu totul greșite cari acum le pomenim numai ca să vedem și să ne convingem cât de mult Rousseau era ascultat de oamenii din timpul său cari l'ar fi aplaudat chiar dacă el ar fi propus să desființeze lumea această. Astfel el n'ar învăța pe copii să citească și să scrie de cât la etatea de 12 ani. E frumos în adevăr ce dice el în această privință adică ca *atunci să-ți învățăm carte când ei vor recunoște ce folos aduce știința, câtă trebuință avem în viață de ea!* Dar nu va fi oare târziu atunci!? Apoi el adaugă că dacă îi punem mai nainte la învățătură corpul lor nu se dezvoltă. În această privință însă să ne ierte Rousseau, căci nu spune adevărul; pentru-că presupunem pe educator așa de înțelept, în cât pe lângă dezvoltarea spirituală să nu uite și pe a corpului. Câte alte bazaconii încă!

Afel, el dice să nu dăm copiilor mâncare de carne, pentru-că mâncarea de carne face pe om tiran!

Și apoi și dezvoltarea morală o lasă pre târziu, scusându-se că copiii înainte de 15 ani nu înțeleg ideia despre Dumnezeu. Noi însă cari suntem deja oameni maturi, putem oare defini puterea și mărirea dumnezeiască?!

Relativ la *învățătura morală* însă face o observațiune, la care trebuie să ne gândim puțin și noi.

Forțe aspru dar just, critică modul ce întrebuițăm mulți pentru a face pe copii religioși și morali, dându-le carte

din care să învețe. — *Noi și părinții trebuie să fim model înaintea lor!*

De citit numai pe Robinson dă scolarilor; pentru-că aci se descrie dezvoltarea naturală a spiritului omenesc, și ar vré ca Emil să se închipuésă în locul lui Robinson.

Fabule nudă copiilor, fiind-că ei nu sunt așa de copți la fire, în cât să pôte trage morală din fabule. Pentru această afirmare avu apoi o polemică înverșunată cu școla lui Lafontaine, care era de ideia contrariă. În tot casul J. J. Rousseau a fost și este unul din cei mai mari bărbați ai omenirii.

J. J. Rousseau conduce pe Emil în viața socială numai după ce a împlinit 15 ani. Numai atunci îi permite să facă cunoștință cu viața, și speră, că acum va ști și el singur să se ferésă de lucrurile rele ale vieții.

Modesta mé părere este că în acest loc a greșit Rousseau, căci este mai bine să facem cunoștință cu viața mai de timpuriu, pentru-că putem aduce or câte exemple vreî ca să dovedim, că copilul care, până la etatea de 15 ani, a fost pré pădit, după ce a eșit în viață, sau a fost pré debil, ori chiar slăbănog, ori a devenit de tot sburdalnic; Căci să nu uităm, că *acțiunea dă tot dauna naștere reacțiunii!*

Și apoi Emil, băiatul pe care îl crește Rousseau, este copil de boier, ai căruî părinți își pot permite luxul de a ține tot mereu un pedagog, un crescător pe lângă copilul lor.

J. J. Rousseau, nu ține mult la formarea, la dezvoltarea, *simțurilor estetice*. Și asta se pôte esplica prin faptul, că lui nu-i plăcea nimic artificial, meșteșugit, chiar de ar fi fost foarte bun, căci el ține numai la natură.

Cea ce vorbește însă despre educațiunea fetelor, în capitolul al 5-lea al cărții sale, este un adevăr, pe care și ađi îl urmărim, și ađi e biblia de creștere a fetelor.

Să fie modestă, lucrătoare, să aibe trăsături naturale, să-i placă curățenia, ordinea, să fie amicală cu cri și cine, dar să se ferésă de mișei, să nu caute petrecerile sgomotose, să nu sufere lingușiri, să fie evlavioasă și pôte să-i placă și petrecerile familiare.

Aste sunt principiile, după cariel voește să crească pe Sofia, fata despre a cării creștere tractéză în cartea sa. El pretinde ca mamele să fie cu morală cuviincioasă, așa ca și fetele lor să aibe

de la cine învăța !

El nu pré recomandă *Învățământul Istoriei*, pentru-că ȕice c'a observat că mai mult de ómenii cei ticăloși se vorbește în istorie, de cei bunii să scrie pré puțin, de multe ori sînt chiar badjocoriți.

Că Rousseau pré exageréză lucrul nici nu trebue să mai vorbesc.

E fórte important cea ce el vorbește despre *viața practică* pentru care dorește să crească pe copii.

„Să lucrede ca un țeran, dar să cugete ca un filosof ! Taina educațiunii se coprinde în aceea ca să facem, ca lucrul spiritual și trupesc să servescă unul altuia de distracție !“

Asfel vorbește el.

El recomandă, ca copiii să invecete mai cu sémă vro meserie *„De cât artist, mai bine să paveze stradele. Funcțiunile mai înalte de multe ori sînt cauzele căderii morale.“*

Să ne oprim puțin aci !

Cea ce ȕice despre meserii, adică că e bine să facem din copii meseriași, căci așa aú o carieră sigură, își pot câștiga pâinea de tóte ȕilele prin muncă onestă, și că mai presus de tóte sînt indepedenți, nu atárnă de nimeni, acésta putem primi din cuvânt în cuvânt.

Secolul nostru însă respinge cu îndignație puntul al doilea, unde Rousseau vorbește réu despre arte. Dar acest principiu n'a rost primit nici atunci, când Rousseau era în culmea adorării.

Cea ce ȕice însă despre *învățământul intuitiv* putem primi cu amêndoă mâinele. *Nimic nu póte fi în suflet, dacă n'a trecut prin ochi ; să arătăm copiilor totul, să nu ne mulțumim numai cu cât ȕice cartea.*

Experiențe, experiențe și iatrăși, experiențe !! Să 'i facem să canóscă tóte locurile și tóte lucrurile după 'mprejurul lor.

Munții înalți ca și văile adânci cu pădurea désă, nimic să nu-i fie necunoscut !

E frumos, dar cam silit saú mai bine, pré meșteșugit cum face pe elevul seú, pe Emil, să recunóscă necesitatea științelor geografice.

Il duce într'o pădure, unde îl preumblă în sus și în jos

până ce se ostenește și flămânțește. Emil ar voi să mérégă acasă, dar nu știe eși din pădure. Aci el ȃice : eși veđi, ce bine ar fi dacá ai ști geografia, acum ai ști eși din pădure și n'am rátați prin codri !

Tot cam așa îl face să recunóscă și trebuința de a scri, și de a citi : Emil primește într'o ȃi o invitare de la un amic al seú pentru a merge la o serbare familiará. Ne știind-o citi, rămâne acasă și mai târđiu cu părere de réu aflá. ce cuprindea acé invitare, și cât de bine ar fi petrecut, dacá ar fi știut-o citi.

Cu un cuvént tot ce începe el din viața practicá începe într'un mod intuitiv ; cáci ȃice, *numái ce a trecut pe dinaintea ochilor copiilor, ce a pipáit cu mâinele, ce a simțit, numái despre a-celea pot avé idei clare și hotárâte*

Tóte astea și altele multe despre cari vom afla în opul „Emil“ sînt adevéruri așa de curate în cât poetul filosof, Goethe a numit cartea „Emil“ *evángelia naturalá a educațiunii*.

Care este părerea lui despre **creșterea corpului**, o vom înțelege numái dacá ne vom reaminti despre modul cum se exprimá el în această cestruine. „*Emil va fi crescut, așa ca pe câmpiile pline de zăpadá ale Islandei să póta trái tot așa de bine ca și pe ferbințele stânci ale Maltei.*“ El recomandá, ca mamele să lápteze copiii și nu gásește cuvinte destul de aspre pentru a condamna pe mamele cari nu îngrijesc bine de corpul și sánátatea copiilor lor.

Mâncarea să fie simplá dar nutritóre.

La mâncare să fie regulá. Și asta nu numái pentru ca să nu ne bolnávim, ci și pentru ca peste spirit să nu domnéscá simțurile materiale.

Nesațiu numai atunci îl iartá, când în adevér servește pentru în destularea lipsei. El recomandá fórte mult gimnastica și báile reci.

Să se obicinuésca copiii de timpuriú cu suferințele corporale, cáci atunci vor puté suporta mai târđiu pe cele sufletesti, cari sunt mai grele, și de cari nimeni nu póte scápa.

Copiii de tot micí să nu se înfáse, ci să se lase liber in légán ; Aú nu este o torturá pentru copil când îl legám de légán, în cât

să nu se p^otă nici mișca ? ! Apoi ne face atenți. că multe dintre cele mai grave b^ole trupești provin din acesta.

Și asta să o luăm în considerare și noi. Mai ales, fiind-că și acum f^orte mulți s^înt, cari nici că se g^ândesc la acea, ce ne țice Rousseau aci.

Atât a fost în scurt despre Rousseau și cartea lui numită „Emil“ sau „Educațiunea.“ Ca să'l cun^oștem însă în t^ote amănuntele. ar trebui să ne ocupăm cu citirea scrierilor lui. Dar și atunci am umbla întocmai acela care ar porni să ajungă s^orele. Acum să ne mulțumim însă că știm cine a fost Rousseau și ce a făcut. În adev^{er}, din cele ce am descris despre el pân'aci, știm că el este pentru pegagogia modernă: cea ce st^eua polară este pentru marinari, știm că este un spirit strălucitor, un geniu, de cari și secol ele nasc rar și a-cărui ivire pe orizontul pedagogiei a produs o revoluțiune bine făcătoare în idei și viață socială.

El a trețit în Francezi simțim^{en}tul val^orei proprie, dorul de fericire, amorul de libertate. Ideile lui a^u așternut calea și pentru revoluțiunea cé mare franceză.

Deacea pe statua ridicată spre a glorifica libertatea și egalitatea, acolo va străluci și numele lui Rousseau, scris cu litere de aur.

El muri la anul 1778 și în timpul revoluțiunii, la 1794, rămășițele lui pământ^ești fură aduse după dorința tuturor Francezilor și înmorm^{en}tate în „Panteonul național“ Acesta este cé mai mare on^ore. ce p^ote avé un francez după m^orte!

Să se fi trezit din morm^{en}t și să fi v^êđut ideile lui realizate, atunci d^ore bucuria pe care ar fi simțit-o, i-ar fi fost destnlă recompensă pentru ne liniștea pe care a^u avut-o în viață din cauza scrierilor sale, cari nu a^u fost înțelese imediat, fiind că Rousseau s'a născut cu câte-va decenii mai nainte de cât secolul s^êu El își d^orme somnul s^êu. etern, în Panteon între cei mari.

Și în adev^{er} el a fost mare și renumit nu numai în Franța, ci în într^êga Europă. Morm^{en}tul lui e de marmură, simplu, ca și cum a avut viața, și din mijlocul lui ese afară un braț cu o făclie aprinsă în mână. Mai grandiosă alegorie nici că se puté găsi pentru gloria lui!

Ideile lui în adevăr luminară totă lumea, deteră o altă direcție, nu alt lustru pedagogiei, și noi căroră pedagogia ni este D-șeul nostru, nu putem țice alt-ceca de cât că amin-tirea pepagogului Jean-Jacques-Rousseau,

Să fie cu bine pentru școlele române!

Ion Rusu.

PEDAGOGIE PRACTICĂ

Educația simțurilor. — Simțul gustului ¹⁾

Și pentru că D-l B. Perez susține ca copilul să mănânce la masă cu părinții săi, de îndată ce a fost înțărcat, apoi își propune să ne și convingă despre dreptatea propunerii sale; de aceea, D-sa se intrăbă cu tot dreptul, cum va învăța copilul să se porțe bine la masă, dacă nu va vedé pe alții mănând, cum se cade să mănânce? ce exemple de bună cuviință, de măsură și de morală ar învăța el de la slugile cu cari l'am pune la masă? Și dacă un copil ar face ca Didi, va ști ore sluga să 'l desbere de asemenea purtare ré? va ști é profita de asemenea fapte ca să de sfaturi folositoare copilului? De sigur că nu, afară de casuri rari și încă foarte rari. Și apoi, pentru ce am goni ore pe copil de la masa părintescă? Negreșit pentru niște copilării, din cari cele mai rele ar fi ca aceea a copilului Didi, de cari însă nu se întemplă de cât foarte rar, și dacă copilul n'ar fi așa de sincer, cum este, s'ar întempla și mai rar; dar copilul fiind neprefăcut, neînșelător, nu știe să și ascundă sentimentele, cum ni le ascundem noi cei Lă-trâni.

De aceea, când supărarea cuprinde sufletul lui, el nu știe să se stăpânescă, ci și o dá numai de cât pe față, cum am vedut că a făcut Didi. Dar asemenea întemplări sînt rari, țic, căci copilul din firea sa este vesel și prezența lui la masa părintescă pôte face de multe ori pe părinți să 'și uite neca-zurile și să guste un moment de mulțumire, chiar atunci când s'ar fi abătut mari nenorociri asupra capului lor. Să primim dar pe copiii cei mici la masă cu plăcere, însă să ne

¹⁾ Veđi No. 8, pagina 300.

conducem așa, în cât ei să simțã cã mai mare mulțumire în sufletul lor, când vor vedé cã aprobãm mișcãrile și faptele lor, să tresarã de bucurie, când vor vedé cã le surîdem; dar mãhnirea și intristarea sã ȳ cuprindã, când vor citi pe fruntea nãstrã a pãrinților, desaprobarã purtãrii lor. Și pentru ca sã ne conducem astfel, trebuie sã știm «*respecta copilul*» adicã trebuie sã știm ce se cuvine copilului și ce nu se cuvine, lucru despre care voiũ vorbi altã datã.

Mãncarea la masã pãrintescã pentru copil este o urmare, ba incã o încoronare a tuturor lecțiunilor și mai ales a lecțiunilor de moralã. Pentru cã o vorbã asupra purtãrii lui din timpul ȳilei ȳ urcã sãngele în fațã de rușine sau de bucurie, dupe cum purtarea i a fost bunã sau ré; pentru cã dorințele lui combãtute cu blãndețe însă cu tãrie, îl fac sã înțelégã mai bine deosibirea dintre el și persónele în etate; pentru cã dacã uneori îl bagĩ în sémã întrũ cât va, farã sã pricépã el c'ã slãbiciune de dẽnsul, prin acẽsta îl faci sã știe întrũ cât el este de o potrivã cu persónele cele mature; și mai ales la sfěrșitul mesei, este momentul cel mai nimerit, când poți povesti copilului vro anecdotã sau poveste în pofida lui, despre vr'un copil care avea aceleași cusururi ca și copilul cãruia vorbim.

«Da, reia D-l B. Perez, or câtã turburare și nemulțumire ar aduce persónelor mature, eũ cred cã, în tóte privințele, copilul se gãsește mai bine la masã cu pãrinții sãi, de cât la altã masã, fie acẽsta chiar alãturi cu cé pãrintescã, și când cineva iubește copiii, îndurã tóte turburãrile ce produc ei câte odatã.»

Este lucru fórte ușor a învêța pe copii sã mãnãnce numai bucatele ce li se dã și la ore hotãrite. Astfel eũ cunosc un copil de vr'o trei ani care mãncã totdeauna la masã cu pãrinții sãi, chiar de la întãrcare, și, deși din firea sa este un mãncãcios lacom, cu tóte acestea la masã el se mulțumește totdeauna cu cea ce i se dã. Când a isprãvit un fel de bucate, întrebã totdeauna: «Mai e ceva?» Dar nu 'ntinde nici odatã mãna, nu se uitã nici odatã cu lãcomie la farfuriile vecinilor; el știe cã acelea nu sînt pentru dînsul. Pãrinții lui se duserã cu el la niște rude de la țarã; plimbarea fãcuse pofțã de mãncare tuturor și mai ales copilului Frunzã. Dupã ce se

dete bună ziua, se aduse o ciorbă lui Frunză pe care o sorbi cu mare plăcere «Ce mai este?» întrebă el încetinel pe mamă-sa, «Nu mai e nimic, s'a sfârșit» îi răspuse dânsa. Copilul se supuse fără să dică nimic; dar apropiindu-se de mamă-sa i șopti la ureche: «Te asigur că mai este ceva; este carne într'o tingire, am vădu' o eă.» Acéstă purtare făcu o impresie foarte plăcută tuturor; căci tótă lumea de aci știa cât de lacom era din firea sa copilul; de acea fie-care recunoscute puterea educațiunii, influența obiceiurilor celor bune contractate în familie. D-l Bernard Perez dică c'a văzut mulți copii, crescuți bine, ședând la masă cu părinții lor și purtându-se foarte cuviincios la străini. «De unde încheiă, urmază «tot D-l Perez, că noi putem regula poftele copilărești, chiar «când trebuie să le satisfacem.»

Da, așa este, D-l Perez are tótă dreptatea, dar cu condiția să nu ne lăsăm nici odată după caprițile copiilor; căci nu mai de cât se abat din calea cé bună. Și drept or-ce probă este destul să spui că s'a întâmplat chiar cu copilul Frunză. Dins de a doua zi, dupe sosirea la țară, el se dusesese încetșor în camera mătușei sale și prin vorbe lingușitoare o înduplecase să se scóle de dimineță și să'i facă o café cu lapte. Acésta s'a repetat în mai multe diminețe, fără știrea mamei lui. Într'o dimineță, mamă sa îl găsește singur în cuine, cu totul întristat; el sărută pe mamă sa și cu lacrămile șiróe îi dică: «Mamă, mămiță, mi-e fóme tare de tot; aș voi să béu «cafea, căci mi s'a dat pré puțină». Mama lui Frunză era una din acele mame, care știu, cum să'și stăpânescă copiii; cu tóte acestea, sentimentul de mamă fu mai puternic de cât rațiunea, și lacrămile lui *Frunzisor* o înduplecară, cređând negreșit că 'i este fóme. Astfel el luă a doua óră café. Dar nu trecu mult și micul lacom fu pepepsit de lăcomia sa; căci, să ni se erte vorba, el începu să *verse* și apoi avu niște dureri înfricoșătoare pentru el, ceea ce făcu pe ómenii casei să'l văicărască și să'l compătimască foarte mult. Văđându-se el atât de mult îngrijit cu acéstă ocașiă, își făcu năravul să dică: »Mamă 'mi vine să *vers*, dá'mi cutare lucru ca să'mi tréca.» Acésta o făcea de câte óri voia să i se facă vr'un hafir. Ba și când era vinovat și ca să nu fie mustrat, alerga tot la acéstă

înșelăciune. Vedî, numai odată s'a îngăduit lăcomia și de aci numai de cât a cădut în înșelăciune.

Intr'o zi, mătușa lui chemase mai multe persóne la masă, între cari se afla și un ofițer. Tatăl lui Frunzișor dimpreună cu ofițerul se duse să se plimbe înainte de prânz, când se duse și Frunzișor care la întórcere de abia mergea departe în urmă, deși tatăl seú îl chema mereú. Pentru ca să 'l facă să mérgă mai iute, fu silit să 'l atingă la slăbiciune, și adresându-se ofițerului zise : « Domnule, îți place plăcinta? » — Aușind copilul acéstă întrebare, ridică capul ; îl lăsa gura apă și grăbindu-se striga : « Eî ! D-le ofițer, așteaptă-mé și pe mine, écă sosesc ! » Ascultarea, supunerea fu înlesnită prin lăcomie.

Aceste exemple ne ajută să atingem o cestiune care a dat loc la multe desbateri, fără însă să se fi ajuns la un rezultat definitiv. Uniú din ómenii mari ca Bossuet, Fenelon, Locke și alții susțin că pe om nu trebuie să'l conducem dupe pofta stomacului. « Nu făgădui niciodată copiilor, ca resplată, găteli sau mîncări plăcute nici laude, pentru ca să 'l îndemni a'și face datoria, » zic ei. Dl A. Robert în cartea sa numită « *Educația poporului* » între altele scrie : « Nu întrebuița nici odată pentru copil hrana ca mijloc de emulație, fie ca pedépsă oprindu'l de la mîncare, fie ca resplată adăogându'l din ce 'l place mai mult ; dacă 'l urma astfel negreșit că vei face din el un copil lacom, invidios și leneș ; în sfêrșit îl vei strica. »

Or și cine s'a ocupat cu creșterea copiilor va recunóște că acești ómeni invéțați n'au făcut practică, n'au cercat să și pună ideile lor în aplicare ; căci atunci ar fi vedúut ei înșiși că n'aveau dreptate pe deplin ; de acea găsesc că mai multă dreptate avea Jean Jacques Rousseau, când zicea că : « gustul are putere mare în educațiune ; că mijlocul cel mai nemerit pentru îndreptarea copiilor este conducerea lor prin gură și prin stomac ; căci mobilul mîncării este preferabil vanității, pentru că fómee este o poftă a firii, pe când vanitatea este o născocire ómenescă ». De asemenea D-l A. Bain, în cartea sa numită. « *Știința Educațiunii* », scrie în acéstă privința că se póte face o deosibire folositoare între fómee și între lipsirea cu totul de mîncare, precum și între mîncare și mîncarea

pré multă. Lipsirea cu totul de mâncare pentru un timp mai îndelungat, imputinează materiile hrănitoare ale sângelui; fómeea este glasul stomacului care cere hrana sa la sorocul obișnuit, este o simțire locală care pôte să ințepe fôrte tare, dar care nu este nici odată însoțită de slăbiciunea cé mare pricinuită de lignélă. Sângele nostru pôte avé fôrte destule substanțe hrănitoare de prisos, în momentul când începe să ne fie fómee. De unde urmédă că, dacá pedepsim un copil câte odată, țáindu'î un fel de mâncare saũ și tóte de la o masă într'o đí, acésta n'ar puté să'î facă nici cel mai mic réu, din punctul de vedere al sánătății lui; dar în schimb pôte produce asúpra lui o impresie binefăcétóre. Dacá însă micșoram neincetat elementele hrănitoare trebuincioase organelor corpului, atunci pedépsa este pré afară din cale crudă, căci duce pe copil la sfêrșélă. Vreaũ dar párinții saũ educatorii să se servéscă de plăcerile gustului în éducațiunea copiilor, atunci n'aũ de cât să studieze constituția fie cãruí copil și să cunóscă ce este neapérat trebuincios pentru pástrarea ființei în stare bună a fie-cãruí copil, așa ca la aplicarea pedepsilor prin oprírea de la mâncare să se taie numai din prisos».

D-l Perez đice că un asemenea sistem disciplinar, întemeiat pe plăcerile gustului și pe oprírea de la ele, saũ mai bine întemeiat pe imputinarea acestor plăceri, i se pare că s'ar puté aplica chiar în privința copiilor dintre un an până la trei ani. Dar de or-ce etate ar fi copiii, întrebuintarea unor asemenea pedepse cere de la persónele care le aplică o practică, séu tact și o pricepere fôrte mare.

Maí bine să'î treci cu vederea copilului câte-va greșele grave, și să aștepți o ocașie maí nemeritá pentru ca să le înfrânezí saũ să le pedepsești prin alte mijlóce, de cât să faci greșéla a'î lipsi, chiar o singurá đí, de *hrana neapérat trebuinciosă pástrării vieții* ! Câte casurí însă nu cunóștem contra cãrora igiena și umanitatea n'ar protesta sus și tare ! Dar, ia închipuește'ți că ai de a face cu un copil sdravãn de corp și că pedepsindu'l să nu mănce, fructe, plácintă saũ zaharicale or un fel de bucate care 'î place maí mult, închipuește'ți, đic, că pedepsindu'l astfel îl aduci să se gândéscă la însemnátatea

greșele sale și să și-o cunoscă el însuși; ei bine, oricine știe cum trebuie să iubească pe copil nu va vedea nici un rău în aplicarea acestei suferințe scurte care va avea pentru copil urmări fericite. «Am vădută această pedepsă, întrebunțată cu dreptate și cumpătare, ajutând să se corigeze minciuna sau cruzimea, precum și alte defecte tot așa de nesuferite,» scrie pedagogul francez Perez.

Printre pedepsele privitoare la gust, este una care n'ar trebui nici odată aplicată în mod absolut, adică n'ar trebui să silim pe un copil să mănânce dintr'odată mâncările cari nu i plac, ci de ocamdată să l silim numai să *le guste*, lăsându l liber să le refuze sau nu. La a doua ocazie silindu l să *guste* de mai multe ori, lăsându l érași liber a le mânca sau refusa. Tot așa trebuie să urmăim mai departe până când il vom face să se obișnuască a suporta ori ce fel de bucate chiar acelea de cari n'ar avea slăbiciune

Aci ar fi locul să spunem în trecăt ca să ne ferim de a obișnui pe copil cu lucruri dulci; tot asemenea să ne ferim de a l obișnui cu acrimi, mai cu sémă dacă copil sunt slab de corp. Este bine să l obișnuim și cu lucruri amare.

Formarea caracterului.

II

Instrucțiunea propriu zisă ca mijloc de formarea caracterului

Mult se pôte ajuta învățătorul la formarea caracterelor copiilor prin diferitele studii ce predă; așa, d. e. cu ocaziunea *citirii, geografii, istorii*, ba chiar *scrierea, desenul, matematica, gimnastica*, și mai ales *cântarea* ne pot ajuta mult la lucrarea noastră. Tôte studiile au de scop ca pe lângă dezvoltarea sufletului în privința științifică, să tinză și la formarea caracterului. Firește că trebuie să știe învățătorul modul cum trebuie să urmeze pentru atingerea acestui scop.

În următoarele șiruri nu ne vom ocupa cu modul de procedură, de ore-ce acesta ar fi chestiune de metodologie, vom descrie numai principiile ce trebuie să le urmărim în lucrarea noastră.

Incepem cu Cartea de citire

În tôte cărțile de citire sunt bucăți anume scrise pentru a ne folosi

de ele spre a forma caracterele copiilor. Resultat bun însă numai atunci vor avea acestea, când învățătorul le va ști tracta astfel, în cât să producă o impresiune oarecare asupra scolarilor. Este treaba științei didactice a scrie despre modul cum să se facă acesta. De aceea aici nici nu voi tracta despre acel lucru. Relativ la acesta numai atâta dicem: tot dauna să citescă mai înainte învățătorul bucată de citire, să fie în curent cu ceea ce voește autorul acelei bucăți, ca venind rândul tractării să nu ste pe gânduri, să știe cum să pună întrebările, să aibă o bogăție de cuvinte cu cari să potă străbate la inimă, să potă atinge córdel simțirii copiilor.

Dar făcând astfel va deștepta în copii și dragostea de citire și gustul estetic, fără care nici un copil n'ar trebui să iese din școală. De aceea învățătorul să-și de cât de multă silință spre a-i forma în această direcțiune, a-i lăsa cu un gust mai cultivat, și atunci va fi evitată acea *bolă de citire* în clasele de jos cari rămân numai cu atâta învățătură, cu cât a eșit din clasele primare, atunci de sigur nu se vor răspândi în popor acele cărți înmorale, cari acum sunt cam unicele cărți de lectură în clasele de jos.

Fiind vorba tocmai de aceste, fiene permis aici a aminti și despre *bibliotecile populare* cari la noi lipsesc încă.

În alte țări culte abia se află ici colo câte un sat, în care să nu fie vre-o bibliotecă de acestea. Și de unde atâta progres la acele popoare? Causa acestui lucru trebuie căutat în școală, în dragostea, în entuziasmul cu care și-a împlinit învățătorul datoria.

Nu ar fi destul acest singur lucru pentru a ne entuziasma pe noi învățătorii, pentru a ne da silința ca la tractarea bucăților de citire să umblăm așa de bine, în cât după oră care bucată să rămână în sufletul copiilor vre-o idee, vre-o mișcare nobilă, cari apoi să i treacă în sânge. Numai astfel cartea de citire ne va putea ajuta la formarea caracterelor.

Religia. Scopul religiei în școlile primare nu poate fi altul, decât formarea caracterelor morale. Trebuie însă dibăcie din partea învățătorului pentru a preda religia așa, în cât é să nu pară elevilor numai niște simple istorioare sau numai niște vorbe seci și fără nici un înțeles, căci în asemenea caz nici o dată nu ne vom ajunge scopul propus. O asemenea învățătură este numai o pierdere de timp; de aceea pre bine dice un mare pedagog că *de cât să ținem pe copii în bancă fără să le cultivăm spiritul, înimă, apoi mai bine să-și lăsăm să se joce!*

În această privință în școlile noastre primare este atâta de dres, în cât nu putem îndestul accentua introducerea unui alt metod la predarea religii, nu putem îndestul combate acel metod greșit al școlilor noastre, când vedem că și acum se perde timpul și se plictisesc copii cu aceea, că învață căți copii a avut corabia lui Noe, cât a trăit Matusalem ect. lucruri cari pe lângă că n'au probe de a fi fost adevărate, dar nu sunt înțelese de copii, produc în mintea lor numai o zăpăcelă, produc în creierul copilului un haos în loc de a lumina, bagă în mintea lui superstiții în loc de a clarifica ideile, de a face moral.

Istoria. Este lucru cunoscut de orî și cine se ocupă puțin cu de ale învățămîntului, că scopul principal al Istoriei este a forma caractere *energetice și bune*. Căci a preda Istoria numai pentru a delecta pe copii, a face istorii de bătaii crâncene, sau cel mult pentru ca să-î obișnuim a vorbi curent, încă nu va să zică a preda Istorie. Nu de aceea este scrisă istoria, ca să știe ce s'a întâmplat în trecut, ce au făcut strămoșii noștri, ci ca învățînd despre faptele bune ale strămoșilor noștri, să facem pe copil a stima pe aceia, a deștepta în ei mîndria națională, simțemîntul patriotic.

Și tot așa este și cu Istoria universală. Și acolo nu le vorbim despre Constantin cel mare, despre Gutenberg, ca pur și simplu să știe și ei că a trăit odată omenii cu acest nume, că unul a bătut pe Maxențiu și că altul a descoperit tiparul: ci vom accentua că ce rezultat important pentru omenire a produs munca acestor omeni, cât creștinismul și deci civilizația datorește unuia și cât știința celui-lalt.

Apoi un mod de procedură este cu predarea Istoriei la fete și alta este la băieți.

Pe când la băieți tindem a deștepta curagiul, vitejia, patriotismul, arătându-le tipuri, cari personifică aceste simțiminte; la fete luăm din figurile femeilor mai însemnate atît din Istoria națională cît din cea universală; caracterul fetelor trebuind să fie mai blînd urmîzî ca istoria să li se predé altfel de cît băieților..

Marelui pedagog Rousseau nu-î plăcea că se preda Istoria în școlă. Și cauza ne o spune el astfel: „Pentru-că Istoria de acuma amintește numai despre omenii cari au știut măcelări mai mulți confrați de ai săi, iar pe cei cari au trăit pentru binele întregului nîm sau îi fac de ridicol, sau nu vorbește nimic despre ei.” Nu-î vorbă, Rousseau a exagerat în această privință lucrul, dar cine ar fi mulțumit cu modul cum se predă Istoria și ași în multe școli, unde învățătorii se mulțumesc dacă copilul recită Istoria după carte, fără ca din acea lecție să fi profitat cît de puțin în ce atinge formarea caracterului.

Istoria deci trebuie predată dintr'un punct de vedere mai înalt, trebuie să-î atribuim o importanță mai mare, un scop mai nobil, de cît a unui studiu care nu pòte folosi la formarea caracterelor.

Istoria este oglinda întregii omeniri, din é putem vedé rîul ce a bîntuit un secol óre-care, și tot é ne arată trăsăturile nobile ale unui popor sau ale unui secol.

Ca să putem dar forma caracterele copiilor, trebuie să fim noi înșine bunî critici, pentru a alege *bunul* din *rîu*, *nobilul* din *prefăcătorie* și putem face acesta, să dăm copiilor totdeauna ce este bun, frumos și adevér, căci numai atunci ne vom ajunge scopul, vom contribui la formarea caracterelor bune nu vom perde timpul numai făcînd lecții din Istorie.

Geografia. Ca cine-va să fie în clar cu scopul geografii, să recunoscă importanța acestui obiect atît în privința cunoștințelor cît și a formării de caracter, apoi ar trebui să citescă scrierile lui Reclus, acest părinte al geografii moderne.

Nu mă voi încerca a reproduce acele, ce scrie acest mare învățat despre geografie, fiind-că nici spațiul nu mi permite, dar nici nu voesc să intru în asemenea amănunte fiind că aparține înaltei filosofii acea ce scrie Reclus despre geografie.

Noi în aceste șiruri avem de scop să vorbim numai în ce privește pe învățător despre scopul ce trebuie să aibe înaintea ochilor săi pentru a se ajuta la formarea caracterelor copiilor. Scopul geografiei este de a deștepta, de a desvolta în copii patriotismul, iubirea de omeni, compătimirea, dorul de progres, și mai ales de a-i feri să nu fie rătăciți, să nu aibe idei greșite despre 6re o țară sau popor, cari înprejurări au mare înriuire asupra caracterelor.

Învățând despre câmpiile frumoșe, despre munții romantici cu v6rfurile lor vesnic acoperite de zăpadă, despre văile sm6ltate cu flori, pădurile s6dite cu arbori seculari ai patriei n6stre pe lângă deșteptarea simțurilor estetice, avem ocașione de a deștepta în copii, și iubirea c6tre țara acesta, în s6nul c6ria tr6im ale c6rii frumuseți, avuți contribuiesc atit de mult la fericirea n6stră, care p6m6nt este udat de singele str6moșilor noștri cari l'au ap6rat, pentru ca s6 avem unde tr6i noi.

Înv6ț6m apoi despre rap6rtele n6stre cu statele vecine, despre bun6tatea sau r6utatea pop6relor cari locuiesc în vecin6tatea n6stră cu care ocașione iar6și facem simpatice copiilor acele pop6re, cari au simpatii pentru noi și îi ferim de pop6rele cari ne s6nt dușmane.

Iar c6nd este vorba de pop6rele inculte, de acelea cari și acum s6nt subjugate, sau cari tr6esc într'o țară mai vitrigă, este ocașionea c6nd putem deștepta în ei *comp6timirea*, c6nd putem atinge partea c6 mai nobilă a inimii, și totdeauna îi asigur6m contra trufiei, *dorului de st6p6nire*, îi facem s6 *privesc6 în tot omul pe om*, s6 lucreze la r6ndul lor pentru a face, ca s6 înceteze multe din r6urile, de cari sufer6 societatea, lucruri at6t de rușin6se pentru omenire.

Acea ce este Istoria pentru trecutul omenirii este geografla pentru prezent. În acest punct ele au dar un scop comun; adic6 de a ar6ta omenirea cu greșelile și însușirile ei, din care apoi putem trage inv6ț6tură pentru copii care iav6t6tură negreșit va impresiona într'un mod favorabil pentru caracter sufletul copiilor.

Înv6ț6nd geografia, cunoștem obiceiurile diferitelor pop6re și vor disp6re superstițiunile de cari sunt curpiși omenii f6r6 cunoștințe geografice, nu vom dice c6 D-6eu f6rte înțelepțeste a focut c6 a condus riu-rile spre orașe (ci c6 omenii au format orașele pe lângă riuuri!), — nu vom crede despre diferitele pop6re lucruri ce știința condamnă, omenii cu carte o r6d, iar cei lipsiți de științ6 cređ6ndu-le se fac de multe ori proști și totdeauna de ridicol.

C6l6torind prin Austro-Ungaria mai în anul trecut, am int6lnit un profesor german care vorbind cu mine despre Rom6nia, m6 întreba c6 se mai v6d înc6 urmele resboiului din 1877—78 prin Rom6nia?!

Credea, c6 acel resboiu s'a int6mplat pe p6m6nt rom6nesc și i se

părea de necrețut, când i-am spus că Plevna și Grivița nu sînt de loc pe pămîntul României.

Romania și Bulgaria tot acolo e, dicea el? Și asta o dicea un profesor, un om, care pretindea să-l ții drept un om învățat. Va fi fost el, nu-î vorba om învățat în ale lui, dar geografia nu cred să o fi citit de când a părăsit băncile școlii. Iar pe atunci puțin din Europa știa unde și în ce relațiuni trăiesc Românii cu Bulgarii, Turcii și Rușii.

Intr'o carte cam vechie ungurescă, am aflat o descriere despre Români, unde se dicea, că noi suntem niște barbari cari trăim din vînat și pescuit și că semănăm cu urșii ect., lucruri de cari nimeni nu pôte scrie fără să nu să compromită, pe când în vremile de atunci toți le au crețut și pôte că vor fi și acum cari le vor fi crețând.

De unde vine acesta? Sau din ignoranță, sau din ré voință. Vie însă or din ce, este vorba că într'o țară, unde omenii culti, cunoscători de lume, citind astfel de lucruri, s'ar indigna dacă vor avé numai cel mai puțin simț de dreptate.

Și în alt loc am atins, câtă influență au prejudițiile asupra caracterului.

Științele naturali. În legătură cu învățămîntul acestor științe încă putem face mult pentru formarea caracterelor.

Vorbind despre pămînt cu feluritele animale ce'l umple, avem ocaziune să'i facem pe școlari să apretuască aceste avuții pămîntești, să iubească și să adevereze acé ființă măréță, care a creat acéstă lume; avem ocazie să le atragem atentiunea asupra animalelor și îi facem să le știe prețui și să nu le chinuască, căci, de și le sunt inferioare, dar au dreptul să fie îngrijite, ér nu căsnite. La partea fizică, vorbind despre tainicele fenomene ce înfrumusețéază acest univers, vrînd nevrînd îi facem să adoreze acé putere al cărui rezultat sunt aceste înțelese și ne înțelese minuni, îi facem temători de D-zeu. Explicînd cauzele acestor fenomene, apoi iarăși îi ferim de superstiții, cari într'un mod simțitor influențéază asupra spiritului omenesc și așa și asupra caracterului atît individual cât și general.

Dar aceste lucruri numai atunci vor contribui la formarea caracterului, când învățatorul va ști ce mod se urmeze pentru a ajunge acest scop. Căci a înșira pur și simplu numai la ordine, clase de vivipare și ovipare, a explica curentul aruncînd un pahar de apă însus spre sóre, acésta încă nu va să dică a face lecții de științe naturale, în acest mod numai jumătate de scop ne am ajuns, cealaltă jumătate, și pôte chiar cé mai însemnată. adică de a forma și caracterele am lăsat neîmplinită.

Totdeauna și în tóte se căutăm și partea ideală, căci fără idealism numai cu învățătura devenim niște omeni reci, niște șceptici.

Matematica. În zilele noastre se cultivă tórté acéstă ramură a științei și nu fără de scop, căci numai cu ajutorul matematicelor a putut omenirea face atâtea descoperiri folositoare

Nimeni uu pôte avé vorbe contra acestui lucru, însă trebuie să observăm că, dacă cultivăm atît de mult matematicile, apoi să nu o facem

acésta în paguba științelor ideale ; sau dacă suntem siliți a face acésta, apoi să ne silim ca să facem matematica astfel încât pe lângă cifrele reci, pe lângă calculul pedant să strecurăm unde se poate, și câtă puțină morală aplicată la viață practică, cea ce se poate face mai ales prin alegerea problemelor.

Și acésta ar trebui făcută mai ales în școlile secundare, unde numai puțin de ne am gândi, am afla că matematicile în mai multe locuri se fac într'un mod cu totul greșit, așa în cât școlarii se plictisesc atâta de mult, încât li se face rău, când aud despre matematică ce ce se vedește și mai mult prin faptul că în mai multe locuri elevii la matematici rămân repetenți. Ce ne probéază asta ? Că sînt ómenii incapabili de a pricepe bine matematicile, ori este greșit metoda în care li se predă acésta știință ?!

Că în totdeauna când ómenii apucă numai pe o cărare, cad în extremități, așa și cu matematicile: ne aducem adeseori pré departe, căutăm pré mult *socotéla* și de aci ne putem esplica de ce așa puțin idealism, însuflețire în cei mai mulți tineri. Pentru că în mai multe școle studiile clasice, cari contribuiesc foarte mult la formarea caracterului, sunt neglijate și științele reale sunt cultivate cu cé mai mare scrupulositate.

Póte vor zîmbi unii citind aceste linii, iar alții vor dice că cu mestegugire căutăm în toate până în extremitate idealul, și ne depărtăm de cé ce cere și se póte în viața reală.

Póte. E în adevér de ridicol a te însufleți și de o pétră, căci asta arată că ești sentimental, n'ai simțiri mai nobile, pretențiunii mai alese. Pun însă înaintea cititorilor pentru a dovedi că cultivarea matematicilor dá naștere realismului, iar elasicismul idealismului, -- pun, dic *școala antică* în care se cultiva elasicismul, și școlile de ađi, cari în mai multe părți personifică *realismul*.

Nu este deosebire între popórele de atunci și între cele de astăzi ?!

Dar să luăm un eșemplu chiar din present. Nu este deosebire mare între poporul englez și cel italian ?! Și va nega cineva, că acésta mare deosebire resultă și din aceea, că într'un loc se cultivă matematicile iar în alt loc științele mai ideale și artă ?!

Intrebăm acum, de ce fel de caracter avem noi mai mult lipsă, pentru ca știind acésta, să lucrăm așa, precum ne cere viața, interesile patriei și poporului nostru.

Eu cred, că, dacă avem trebuință de capete luminate, de ómenii cu o minte logică, ca să ne stim *orienta* în acest haos de luptă, în care ne svércolim, apoi numai puțin este adevérat că avem trebuință și de *caracter*, ca să ne putem susține în luptă.

Căci, am đ s și nu vom înceta de a accentua că intelegința fără inimă știința fără simțiri mai nobile, nici o dată nu pot ferici!

Caligrafia și desemnul forméază gustul estetic, punctualitatea, iubirea de ordine și de curățenie în copii.

Desemnul fiind mai ales cestiune de artă, este ușor de priceput cât póte

contribui această artă la formarea caracterului, fiind-că acea o recunoștem cu toții că arta contribuie la formarea caracterului.

Gimnastica asemenea face pe copii esacți și omeni curagioși. Afară de acesta îi deprimă cu oboseala, cu ascultarea, cu supunerea. Să fim însă prudenți și măsurați, la deprinderea acestor lucruri, ca nu cumva fiind pré aspri, să-i revoltăm și așa să ajungem tocmai contrariul de ce am voit!

Cântarea este cestiune de simț și deci pentru învățător mijlocul cel mai important pentru a se ajuta la formarea spiritului omenesc.

Omul cel mai crud se imblânzește la sunetul unei voci melodiöse și nesimțitor de tot trebuie să fie acela, pe care l'ar lăsa rece armonia inveselitoare sau duiösă a unei doine.

Spre a dovedi cât de mare influență are cântarea asupra caracterului omenesc, să luăm iarăși ca exemplu pe Italiani ori pe Tiroleni, unde cântarea este foarte cultivată și pe locuitorii de la nord, cari și în cântările lor sunt mai triști.

Italianul cântă în sonette, își desmărdă sufletul în cântări lirice, pe când Scoțianul sau Norvegul își plânge suferințele în baladă.

Așa dar cântarea pătrundând la inimă, învățătorul nu trebuie să o lase afară din mijlocele cu cari se poate ajuta spre a forma caracterele copiilor. Mai ales, fiind-că prin cântare atât patriotismul cât și curagiul, pietatea, iubirea și alte nobile simțininte se pot ajuta foarte lesne în desvoltarea lor.

Ar fi o mare greșelă din partea învățătorului, dacă ar învăța pe copii să cânte numai pentru a'i desfăta, sau a'i face să-și petreacă timpul cu cântarea când li s'a urât cu celelalte studii.

În țările civilisate, foarte rar vom afla vre-o comună, în care învățătorul să nu formeze un cor de cântare din săteni. Acesta însă se poate numai atunci, când copiii au ășit din școlă cu un suflet simțitor și amator de cântări, așa în cât devenind bărbat, nu numai că nu devine rece de acé ce a învățat în școlă, ci simte ore cum necesitatea de a urma mai departe pe calea ce-i sa arătat din școlă.

Și din această ne putem explica de ce atâta progres în acele țări, de unde atâția omeni aleși într'o țară ca Helveția, atâta fericire pe un pământ, care de la natură nu este dăruit tocmai cu așa multe bunătăți.

Nu ar pute ore învățătorii noștri imita aceste exemple?! Suntem noi Românii așa de îndărăt de celelalte popóre civilisate, în cât să nu putem îndestul căuta tóte mijlocele ce ne ajută să ajungem cu un pas mai aprópe de adevărata civilisațiune și fericire?

Și de ce să nu ne ajutăm și de cântare, care pe lângă că nu costă mai nimic, dar este și iubită de poporul nostru? Ce frumos lucru ar fi, dacă țeranii în zilele de iarnă în loc de a petrece timpul pe la vre-o cârciumă s'ar aduna séra la școlă, unde să învețe cântarea, care foarte bun efect face asupra caracterelor! și apoi cât s'ar desvolta atunci gustul țeranilor, câtă iubire ar afla învățătorul de la ei drept resplată pentru ostenela lui!?

Să ne mișcăm dar din loc și noi, să fim mai calzi, mai simțitori la tot ce ne ajută să înaintăm.

Să ne căsnim din toate puterile și cu toate mijlocele pentru a ameliora sorta poporului nostru.

Să căutăm în toate studiile cu cari ne ocupăm în școală nu numai a desvolta înțelegița și a ne pune în serviciul științei, ci a forma caracterul, a înbogăți și cultiva și inima, căci cultura intelectuală fără inimă este cel mai teribil venin, țice Jules Simon.

Ion Russu.

București. Decembre 1886.

Metódele de învățămēt

O nesfârșită mulțime de vorbe avem încă în limbă, care arată numărul ființelor din această lume. Aceste vorbe sunt: *una, două, trei, patru, cincă, șase, șapte, opt, nouă, dece*, etc. As-fel, când țicem: *doi oameni, trei oi, cincă cai, două-zeci de școli*, vorbele *oameni, oi, cai, școli* le cunoștem, că sunt substantive, fiind-că arată nume de ființe sau de substanțe. E foarte lesne, însă să înțelegem, că și vorbele *doi, trei, cincă două-deci*, etc., fiind-că arată numărul ființelor, trebuie să se numescă *numerale*. Numerale numim toate vorbele, cari arată numărul ființelor. Cu numeralele formăm încă o clasă de vorbe, pe care scăđend-o din celelalte clase vor rămāne încă 4 mii de vorbe, în cele 4 clase.

Adesea în limbă găsim unele vorbe, cari, după cum adiectivele stau pe lângă substantive, tot asemenea și acele vorbe stau pe lângă verbe ca, sau să le califice arētând modul lucrării sau să hotărască adesea *timpul*, când se face o lucrare; *locul*, unde se face o lucrare; *chipul* sau *modul* lucrării ori în fine *causa* sau *pricina*, pentru care se face cutare lucrare etc. În adevăr, când țicem: *Niculae scrie*, de multe ori cere trebuința să arētăm și cum scrie, sau când scrie, ori unde scrie, și în fine, pentru ce scrie.

La întâia întrebare: *Cum scrie Niculae?* noi putem răspunde, că scrie frumos sau urât, bine ori rău, încet sau iute etc.

La a doua întrebare: *Când scrie*, putem țice, că el scrie ađi sau a scris ieri, adineuri, ori va scrie mâine, poi-mâine, etc.

La a treia întrebare: *Unde scrie Niculae?* răspundem, de pildă, că el scrie aici, dincolo, sus, jos, încasă sau afară etc.

În fine, la întrebarea, *pentru-ce scrie Niculae?* am pute răspunde, că scrie de frică, de plăcere, etc.

Aceste și alte multe asemenea vorbe cari stau pe lângă verbe, le numim *adverbe*, adică *la-verbe*, sau *lângă-verbe*.

Adverbe numim vorbele cari stau pe lângă verbe, ca să arate modul, locul, timpul sau cauza lucrării. Cu adverbele formăm o nouă clasă de vorbe, pe care, scăđend-o din celelalte 4 clase, vor rămānea încă 3 clase sau trei mii de vorbe în limba noastră.

Mergând mai departe cu cercetarea, observăm în limbă alte mici vorbe, care ne ajută, ca să legăm câte două vorbe sau chiar cugetări întregi. Când dicem: Niculae și Dumitru au scris, vedem că mica vorbă și leagă pe cele două vorbe substantive, Niculae, Dumitru. Că aceste mici vorbe sunt foarte mult necesare în limbă, nu mai rămâne îndoială; de ore-ce toți știm, că dacă, spre exemplu, între vorbele Niculae și Dumitru nu s'ar pune vorba și, nimeni n'ar pute înțelege, că aici e vorba de două ființe, ci de o singură ființă, având numele său Niculae și pronumele Dumitru, etc. Tot acest rol îl au și vorbele: *însă, dar, pentru-că, chiar, sau, ori, de-și* etc. De pildă: Eu scriu, *însă* George nu scrie, eu merg, *fiind-că* am trebuință. Aci se vede că amândouă vorbele: *însă și fiind-că*, leagă fie-care câte două cugetări. Deci, pentru-ca fie-care din aceste mici vorbe leagă două vorbe sau două cugetări le am numit *conjunțiuni*, adică *vorbe legătore*. Conjunție numim dar vorba, care leagă două vorbe sau două cugetări. Dacă scădem și acesta a 8-a clasă de vorbe din celelalte 3 clase, mai rămân în limbă încă două clase sau două mii de vorbe.

Ca și conjunțiile mai sunt alte mici vorbe în limbă, cari asemenea leagă numai substantiv cu verb, Astfel de vorbe sunt: *pe, prin, printre, de, din, dintre, cu, spre, la, pe lângă*, etc. Să observăm bine, că aceste vorbe arată, cum am dis, legătura între substantiv și verb, chiar atunci, când ele nu stau între aceste două vorbe. În adevăr, când dicem: La școală învățăm noi, vedem că vorba *la* nu stă între substantiv și verb; dar, dacă vom așeza vorbele în șirul lor natural: Noi învățăm *la* școală, atunci vom înțelege bine, că vorba *la*, ori unde ar sta, în ori ce cugetare, tot d'a-una e leagă pe substantiv cu verb. Am pute arăta o mulțime de exemple spre a dovedi, că ori de câte ori vorba *la*, sau ori care alta asemenea ei va sta, nu între substantiv și verb, ci în altă parte a cugetării, am pute dovedi, dic, că atunci, vorbele nu sunt așezate în șirul natural al vorbirii. Cugetarea: Plec *la* pădure, nu e ore mai natural de cât cugetarea: *La* pădure plec? De asemenea cugetarea *În* grădină sapă Ion, ni se pare mai puțin natural de cât cugetarea: Ion sapă în grădină, etc. Aceste mici vorbe, cari de ordinar leagă pe substantiv cu verb, se dic *prepozițiuni*, adică *puse înaintea*, altor vorbe și a-nume înaintea substantivelor sau a pronumelor, cari și ele țin locul tot al substantivelor. Prepoziții numim dar vorbele, cari leagă pe substantiv cu verb, Cu ele formăm a 9-a clasă de vorbe, pe care scădând-o din cele două clase mai rămâne o singură clasă, sau o mie de vorbe în limba românească. Se știe însă, că atât clasa prepozițiilor cât și a conjunțiilor nu cuprinde fie-care nici chiar câte 100 de vorbe.

În fine, mai avem alte puține vorbe, cari arată niște mișcări repezi ale inimei noastre. Fie-care din aceste vorbe cuprinde o întregă cugetare. Un om, care simte o durere mare la corpul său, n'are timp ca să descrie, prin multe vorbe, ace durere vie, și în loc de a dice, de pildă: *Mă dore foarte tare piciorul*, el dice scurt și accentuat: *ah! aoleo! vai!*

Când chiemăm pe cine-va repede de tot, în loc de a dice: *Îone! Dumitre!* noi dicem: *he! st!* etc. Aceste vorbe mici, care țin locul unor întregi cugetări, se dic *interjecțiuni*. Interjecțiuni numim niște mici vorbe, cari arată mișcări repede ale inimii omului, coprinzând fie-care o întregă cugetare, de bucurie, de durere etc. Scădând și această ultimă clasă de vorbe, nu mai rămâne nici o vorbă, care să nu pôta fi aședată în vre-una din cele 10 clase de vorbe, ce forméză limba româ-nescă.

În acest chip făcëndule învățătorul cunoscute treptat copiilor cele 10 feluri de vorbe, în fie-care di fixată pentru studiul gramaticii, școlarii vor fi îndatorați a estrage din cutare bucată de lectură, una sau mai multe feluri de vorbe, pe rând, pe care le vor trece în tabela vorbelor la clasa respectivă. Urmând astfel în mai multe lecțiuni cu estragerea succesivă a tuturor celor 10 feluri de vorbe din aceeși bucată de lectură și apoi și din alte bucăți, rezultatele, la cari vom ajunge cu școlarii, vor fi, după cum cunoștem din experiență, pe deplin mulțumitoare. Învățătorul e dator însă să atragă luarea aminte a școlarilor adese-ori că *vorba om* e substantiv, iar nu ființa om, că *vorba scriu* e verb, iar nu lucrarea scriu, că *vorba cinci* e numeral, iar nu cutare ființe, pentru cuvântul că gramatica nu se ocupă cu ființele din lume, ci cu numele acelor ființe, adică cu vorbele prin care arătăm cugetările noastre. Alt-fel, după îndelungate osteneți, ne vom pomeni. că școlarii noștri vor dice: că ființa om e substantiv, iar nu vorba om, că ființa cal e substantiv iar nu numele acestei ființe, adică vorba cal etc. Ca să se deprindă a înțelege acesta, credem nemerit a se da definițiunile vorbelor astfel: Substantiv numim *vorba* etc. sau, adiectiv numim *vorba*, care, etc.

Acum 7 ani ne aflam într'o școlă, unde un școlar, întreat de învățător, dedea mai multe exemple de substantive. Am pus mâna pe tabla școli și l'am întreat: Ce este acesta?— „Substantiv,“ a răspuns copilul. Am pus mâna pe mai multe obiecte din școlă, și a ȝis, că toate sunt substantive. Chiar óla în care ferhem bucatele, bietul copil a ȝis că e tot un substantiv. Dar, când se va sparge óla, l'am întreat, creȝi D-ta, copile, că atunci s'a spart un substantiv?— „Da.“ fu răspunsul nevinovatului copil. Negreșit, 'i-am arătat, că, după această regulă, dacă ne-am apuca să spargem ólele, străchinile etc, am ajunge, ca să nu mai avem substantive mai de loc și astfel ne-am scăpă pentru tot d'a una de gramatică. Bietul copil nu vedea, nu visa, ba chiar nu mânca de cât substantive, de vreme ce pâinea, carnea etc, el le credea toate curate substantive; Întrebăm: Ce felos pôte trage copilul dintr'o astfel de învățătură? Din fericire aceste casuri sunt foarte rari aȝi, chiar în școlele ai căror învățători n'au avut fericirea să cunoscă la începutul carierei, bine-făcătorele principii ale pedagogii.

Terminând cunoșterea celor 10 feluri de vorbe, învățătorul, ca să de idei mai desvoltate școlarilor despre substantiv și sub-impărțirile lui, despre verb etc, va fute să le vorbescă cam în chipul următor: Pină

acum ați învățat, copii, numai să cunoșteți și să deosebiți cele 10 feluri de vorbe, ce sunt în limba noastră. Să știți însă, că chiar între vorbele uneia și aceleiași clase este oare care deosebire. Așa când dicea n : om. finger, pentru-că ambele aceste vorbe arată nume de ființe, negreșit că amândouă sunt substantive.

(Va urma)

Michail Nicolescu.
(Bănésa, Ilfov)

POPA IN IAD

(Anectodă populară)

*Câți popi în raiu atâți vermi rămână în
bubă [Descânt popular]*

Un preot, când fu să móră, preotési a grăit,
„Scumpa mé, cât fui în viață știu cât de mult m'ăi iubit.
Că putere aveai c'o vorbă de pre frunte'mă să gonești,
Or ce nor de întristare și seninul să sădești.
Iară unde nimic vorba, sau puțin de tot putea,
Gata erai și cu fapta să ușurezi sarcina mea.
Un ce tainic îmi șoptește cum-că nu voiú măi vedé,
Răsărind sórele mâine : însă tu în lipsa mé
Nu lăsa să te abată durerea, ci vitejește
Ale văduvei sarcini, pórtă-le și te gândește
Că'n cer eú mă rog ferbinte către bunul creator.
Să te țină 'n a lui pază și să-ți fie de ajutor.
Iar când și pentru tine, glasul ultim va suna,
Și cel ce ți-a dat viață, la sânu-í te va chema,
Făgăduieste-mă și jură, sus în cer să mă întâlnești.
Și cu mine întro iubire fără sfârșit să trăești.“
Preotésa în tot timpul cât vorbi bărbatul seú,
Vársând șiróe de lacrămi, suspina și ofta greú,
Iar la ultimele vorbe jur . . . respunse în suspine,
După mórte să fac totul ca să mă întâlnesc cu tine.
Treí zile dupe mórte Preotul fu îngropat
Cu cinste, cum se cuvine la un asfel de bărbat.
Preotésa lui în urmă abia doi ani a trăit
Și cu multă mulțumire și a dat obștescul sfârșit.
S'ajungēnd în Rai se puse să cate pre Popa seú,
Dupe cum făgăduise, făcēnd jurământ greú.
Treí zile fără repaus Raiu 'ntreg rostogolește,
Însă urma Popi acolo Preotésa nu găsește.
Ne măi putēnd de ostenelă măi pre urmă a plecat,
Ca de dānsul să întrebe la al Raiului palat.
„Popă în Raiú nici o dată, respunse Petre sfēntul,

Nu s'a pomenit femeia, de când cerul și pământul.
 Dute dar la Iad și cată, dacă vrei pe Popa teă,
 Căci în Raiu nici un Popă n'am vădut de când sunt eu!⁶
 Preotésa ceru atunci din Raiu drumul de i-a dat
 Și la Iad se duse 'ndată, să afle pre al său bărbat.
 Scormonind trei zile Iadul și pre poșta ne găsind,
 „Poate a rătăcit pre cale“ și duse dânsa în gînd
 Și tocmai voia să iasă și să se întorcă la Raiu
 Când aude: „Preotésă!“ și cunoscu al său graiu.
 Repede dânsa se întorce și în partea de unde vine
 Acel graiu, însă îndată i-a secat sângele în vine.
 Ci o baltă mocărlósă înainte i se întindea
 Și din baltă capul Popi abia numai se zărea
 „Va! și amar de tine Popo!“ duse é plângând cu toc.
 „Nu mai plînge el respunse că avu! mare noroc
 Pentru că sub mine este părintele potropop
 Și sub el se odihnește pré sfințitul Episcop!!“

Ioan Encesco.

Tăriceni, Ilfov, Maiu, 1884.

Câte-va vorbe despre programa școlilor sătești.

*Domnule Redactor, dați-mi voie să vă dic câte-va vorbe în privință
 programăi școlilor sătești.*

Este știut că cu anul școlar 1883-84, a început să se pună în aplicare în școlile rurale programa cu 6 clase. Dacă această programă presintă dificultăți în aplicarea ei, apoi é mái mare parte din învățătorii nu cunosc această, din cauza că multe din școlile rurale abia au pînă acum înființate câte 4 clase și rar câte 5 și 6 clase; ast-fel că învățătorii, cari pînă acum n'au înființat clasa a 5 și 6, negreșit că nu pot cunoște, dacă programa se pôte aplica cum se cuvine sau nu, și nu pot în adevăr pricepe tocmai bine nici greutățile ce pot întimpina în aplicarea ei. În conferințele ce ținurăm, în Septembrie 1883-84, cu D-nul Revisor școlar și cu toți învățătorii, colegii mei, din Ilfov, am luat în desbatere programa actuală pe articole și rezultatul a fost, că puțin, au fost pentru 6 clase și mái cu sémă din aceia cari n'au avut înființate clasa a 5 și a 6; cei mái mulți au susținut ca programa să fie cu 4 clase și să se modifice în cât-va și obiectele de învățămînt.

Programa în total este bună, dar presintă dificultăți în aplicarea ei, mái cu sémă în comunele rurale, unde copiii nu urmează regulat la școlă și unde fie-care școlă se conduce de un singur învățător. Iată dificultățile: Să luăm de exemplu un învățător, care are înființate numai 5 clase și are acum în timpul erneră 70 de școlari. El are să facă de diminetă

3 lecțiuni cu clasa I, care este împărțită în 3 divisiuni (câte odată și mai multe divisiuni, provenite din urmarea neregulată a copiilor la școlă) și cu 4 lecțiuni în cele-alte 4 clase, sunt 7 lecțiuni de făcut și dacă ar avea înființată și clasa a 6 ar avea 8 lecțiuni, plus, că copiii, mai cu seamă earnă, nu se strâng la școlă dimineața de cât după ora 8 $\frac{1}{2}$. Deci întreb : Pote un singur învățător să facă aceste 7 sau 8 lecțiuni cum se cuvine, în cele 3 $\frac{1}{2}$ ore sau nu? Eu cred că nu. Vorbesc însă de lecțiuni după metoda intuitiv, explicate de învățător și convins învățătorul că lecțiunile făcute sunt înțelese de elevi, iar nu lecțiuni cum făceau învățătorii pe la 1860, când intra cu nuiaua în școlă și striga : „**diceți copii**“ și când trecea de la o lecțiune la alta explicarea îi era astfel : „**Să ei de ici și până ici, Ióne** (arătându-i cu degetul pe carte) „**și mâne să mi-o dai gata, căci alt-fel te desnod în bătai**„ (arătându-i nuiaua). Ast-fel de lecțiuni se pot face or câte voește cineva într-o oră, dacă îi permite bunul simț. Mi se va dice poate de mulți dintre colegii mei, că programa specifică că, înainte de amedei în cele 4 ore (8-12). să facem lecțiuni cu clasele 1, 2, 3, și 4 : iar după amedei să facem cu clasa 5 și a 6. Am încercat și în modul acesta și n'am căpătat rezultate satisfăcătoare. Am numai 5 clase înființate. În câte-va zile, am făcut lecțiuni cu cele 3 clase (I, II, III), de dimineața; iar cu clasa a 4 și 5 am făcut după amedei; peste vre o 3 zile vęd că un număr însemnat de elevi din cele 3 clase cu cari făcusem lecțiuni de dimineața, lipsește după amedei, și peste alte 2 zile din vre o 50 elevi cari populau aceste 3 clase, numai erau prezenți la școlă de cât vre o căți-va. Cercetez a 2 zi de dimineața cauza absenței lor, ei răspund, că 'ia oprit părinții acasă pentru trebuință. Din trecut prin sat mă întâlnesc cu vre o căți-va din părinții copiilor, cari veniau la școlă și după amedei lipsiau, le făcui întrebare în chestiunea de față de la cari căpătați răspunsul acesta : *« Apoi de, D-le Invățător, tot nu pré au ei trebă la școlă după prânz și l'au i am oprit acasă, căci numai pentru scris și pentru riglile alea de pe irtie (desemn) nu l'am mai trimis nici eu, căci am vędut că numai de dimineața îi înveți carte.* Eu avusesem grija de a-i ocupa cu caligrafia și cu desemnul. Vedeți că cu acest mod se despopulează școlă, după amedei, de aceea am fost silit să fac lecțiuni cu toate clasele și de dimineața și după amedei, și astfel am putut restabili venirea regulată la școlă a elevilor.

Cu această ocaziune rog pe onor. mei colegi cari vor crede contrariul ideilor mele bazate pe experientă, să răspundă prin această revistă.

Stefan Vasilescu

comuna Slobozia Clinceni, pl. Sabaru, Ilfov.

CUM INVATĂ GERTRUDA COPII SĂI

Operă pedagogică de PESTALOZZI

(Compușă din 14 epistole adresate amicului său Gessner).

Epistola a doua ¹⁾

Amice Gesner, la Bertud simții în curând aceeași ostenelă ca și la Stanz. Dacă ți se întemplă, amice, să nu poți ridica singur o sarcină, să nu te ceri nici o dată a o ridica fără ajutor, dar nici măcar pentru un cart de oră. În deșert făceam nemăsurat mai mult de cât eram dator, căci tot mi se dicea că trebuia să fac și mai mult. Făcând lecție neincetat de dimineața pînă seera la opt, imi ostenisem peptul în așa grad în cât erăși mă veduși redus la marginea prăpastii.

Așa stam eu, când morțea lui Fișer imi puse la dispoziție pe dascălul Krüsi, care la rândul său imi recomandă pe Tobler și Buss cari dupe câte-va săptămâni se întovărășiră cu mine. Acastă tovărășie mi-a scăpat viața și a ferit opera mé de o morțe prematură, în momentul când é era să péră în germenul său. În momentul când sórtaj ei se decise, é era într'un pericol așa de mare în cât nu-mi mai rămâne materialicește vorbind, ba chiar și moralicește vorbind, nu-mi mai rămâne de cât să-mi dau ortul popi. Iată dar unde eram redus: realizarea unui vis care imi topia viața, în mintea mé era o faptă care mé dispera și mé făcea să par lumii ca un fel de nebun; pentru că starea violentă a sufletului méu, nenorocirile ce mé urmăriaū fără încetare și suferințele cari pe nedrept planaū asupra'mi tocmai în mijlocul luptei, mé confundaseră într'o mare turburare sufletéscă, chiar în momentul când opera mé era aprópe să ajungă la scopul ce urmăriam.

Marele ajutor ce 'mi dau ađi acești trei ómenii asupra tuturor puntelor programei méle, are să mé scape de preocupările méle financiare și morale.

Intipărirea adâncă făcută asupra lor prin rezultatele dobândite pin'acuma, modul méu de a lucra și urmările tovă-

¹⁾ Veđi No. 7 al acestei reviste.

rășii noastre, toate acestea au o însemnătate pră mare, din punctul de vedere chiar al metodei mele, și aruncă o lumină vie asupra naturii intime a principiilor psihologice care îi formează temelia; de aceea nu pot trece sub tăcere istoria amănunțită a asociațiunii noastre.

Krūsi, pe care l'am cunoscut d'întăiu, în tinerețea sa a avut felurite ocupațiuni. În aceste deosebite ocupațiuni, el a dobândit ace felurite de cunoștințe practice cari, în clasele începătore, este așa de adese punctul de plecare al unei culturi intelectuale mai înalte și care cultură dobândită din copilărie face ca copilul când ajunge om matur să fie mai vrenic, mai capabil și mai deștept.

N'avea încă 13 ani impliniți, când tatăl său care era un negustoraș, îi încredința câte 120 pînă la 160 de lei și l' trimitea când într'un loc, când într'altul să cumpere mărfa; el se mai ocupa puțin cu mesageria și cu comisiunile. În urmă Krūsi se ocupa cu tatăl său cu țesutul și lucră cu diua. La 18 ani, și fără ce mai mică preparație, primi postul de dascăl la Gais (în Elveția), locul său natal. Atunci nu știa de loc gramatica; cât despre celelalte științe nici nu mai pôte fi vorbă; căci învățase numai într'o școlă ordinară de sat, unde învățase citirea, scrierea și ore-cari recitări din cărțile religioase. Dar lui Krūsi îi plăcea să și petrecă timpul în mijlocul copiilor și în această noă carieră el vedea un mijloc pentru cultivarea inteligenței sale și pentru dobândirea învățătorei a cărei lipsă o simțise încă din timpul când se ocupa cu comisiunile, cu comănde. În adevăr, atunci el fusese de nenumărate ori însărcinat să facă comănde de produse distilate sau preparate, de sare, de amoniac, de borace, de sute alte lucruri despre cari nici n'auzise în viața sa. El nu trebuia să uite nici ce mai mică comăndă, și era răspundător pînă la cel din urmă ban.

Din cele d'întai săptămăni, el avu pînă la 100 de scolari. Cum să îi ocupe convenabil? Ce învățatură să le dé? Cum să fie ordine într'atâția copii? Sarcina era mai presus de puterea lui. El nu știa să facă altfel clasă de cât să îi învețe pe copii silabismul, citirea, recitarea pe din afară, și să bată cu biciul pe scolarii leneși. Dar el știa bine, de când fusese

scolar, că urmând astfel cei mai mulți scolari rămân neocupați în mare parte a timpului de clasă, espuși prin urmare a săvârși tot felul de prostii și de fapte imorale; mai știa că timpul așa de prețios, consacrat învățătorei lor, se scurge astfel fără folos, și că foloșele din punctul de vedere al învățătorei, nu cântăresc măcar nici cât relele cari fără dore fără pôte decurg dintr'un asemenea sistem.

Păstorul Schiess, (1) care lupta cu putere contra vechiului învățământ *rutinar*, ajută pe Krüsi, în cele dintâi opt săptămâni, ca să țină clasă. Antăia lor grijă fu să împartă pe scolari în trei clase. Mulțumită acestei împărțiri și noilor cărți de citire, introduse atunci în scóle, putură învăța de odată mai mulți copii să silabisescă și să citească, și să'î țină astfel pe toți mai ocupați.

Afară de acesta, păstorul împrumută lui Krüsi cărțile scolare cele mai neapărat trebuincioșe pentru înaintarea lui în învățatură, precum și un model de scriere, pe care Krüsi îl copia de o sută de ori pentru ca să 'și formeze mâna.

Asfel el ajunsese curând în stare să pôtă mulțumi cé mai mare parte din părinți, dar el nu era deloc mulțumit. El nu voia să învețe pe scolarii săi numai să citească și să scrie, ci voia să le formeze și inteligența lor.

Noua carte de citire cuprindea învățături religioșe sub formă de recitări, cuprindea noțiunî de fizică, de istoria naturală, de geografie, de constituția țerii, și altele. Krüsi observase că în timpul lecții de citire, păstorul făcea copiilor ore cari întrebări asupra bucății ce citiseră, pentru ca să se asigure dacă ei aũ înțeles bine. El cercă să facă și densul astfel și isbuti ca cei mai mulți din scolarii săi să se obișnuescă pe deplin cu cuprinsul cărții. Acest rezultat se datora negreșit faptului că Krüsi, dupe exemplul renumitului Hübner (1), potrivit înțrebările sale respunsurilor date de carte și nu doria, nu cerea altă explicare, alt respuns de cât cel aflat în carte.

Dar să nu perdem din vedere că învățământul catihetic la

1) Predecesorul lui Steinmüller, la Gais.

1] Ion Hübner (1668—1771), Directorul scólei din Hamburg, istoric și geografic. Pestalozzi are în vedere cestionarul pus de Hübner la sfârșitul cărții sale; De 2 ori 52 istoriøre biblice.

inceput nu era nici de cum un exercițiu propriu ăis al minții; ci era numai analiza fraselor incurcate având meritul de a aduce sub ochii copilului fie-care vorbă și fie-care propoziție în parte, și de a le pune în regulă.

Acest învățământ catihetic este un fel de lucrare pregătitoare destinată să lumineze treptat ideile. Numai în ăilele noastre învățământul socratic a fost confundat cu învățământul catihetic care la început s'aplica numai la materiile religioase.

Păstorul în cestiune da de exemplu enoriașilor săi mai vârstnici, pe copiii catehisați astfel de Krüsi. Dar îndată se simți nevoie de a face într'un mod regulat învățământul mixt socratic și catihetic totodată. Însă această combinație, în realitate este o problemă ce nu se poate deslega. O inteligență superficială și puțin cultivată nu cercă adăncimile de unde un Socrat făcea să țigănescă spirit și adevăr. Deci era lucru pré firesc ca încercarea lui Krüsi să nu fie isbutit: lui i lipsia fondul pentru ca să întrebe și școlarilor lui lipsia fondul pentru ca să răspundă; le lipsia încă un limbăgiu pentru ca să și spună cea ce știa, ba le mai lipsia și cărțile cari le ar fi putut pune totdeauna pe buzele lor un răspuns precis la întrebarea, înțelesă sau nu, care le era făcută.

(Va urma)

Învățătorul Rural

Cum este și cum ar trebui să fie

Între guvernele ce s'au succedat la putere, singurul cel actual este care a recunoscut mai mult că, lucrul cel d'ântăiu și cel mai de neapărat în ori-ce țară care dorește să viețuească și să se păstreze în pace, în glorie și fericire, cel mai d'ântăiu, ăie, și mai trebuincios, este se aibe școle șatești.

De acea— bine, rău,— a înființat școli prin mai toate comunele rurale. Dar, sacerdotul care oficiază în altarul luminei sătenilor, adică *învățătorul rural*, ăre este dănsul la înălțimea misiunii sale? își face el ăre datoria în conștiință?

Răspunsul e trist. Însă acesta nu pentru toate localitățile, căci din norocire sunt multe excepțiuni fericite; căci avem în țară și învățători rurali cu cari ne putem mândri, din cari noi abia avem cunoștință de D-I C. Dobrescu din Argeș, de D-I N. Andreescu din Muscel, de D-I V.

Parénu din Tulcea etc. Se găsesc chiar și în județul nostru, Buzeu, dascăli sătești cari fac onoare corpului rural, cum este D-l C. Negoescu D-l Gereu, D-l Stănescu și alții (1)

Dar aceștia nu ne împiedică de a declara că unii din învățătorii rurali nu și îndeplinesc datoriile cum se cade.

Se țin fuduî cu sătenii de rând, nu le dă exemple și consiliile trebuincioase, și au prieteșug numai cu notabili; de ore-ce prin amicitia ignoranțului opincar își pierde prestigiul, dic ei, fără să și aducă aminte că, dacă n'ar fi acel opincar ignorant, ei n'ar avé pe cine să învețe carte. Afară de acestea, nu sunt la locul lor, au purtare urită. se țin de intrigă, adică fac politică cum se dice de ordinar.

În școlă procedéză rău cu elevi, fac prelegerile în hopuri și lipsesc adesea de la clasă.

Din cauza unora ca aceștia sunt criticați și cei buni și se spune în public că, cu învățământul eram mai fericiți în trecut de cât astăzi.

„Înainte erei celei noi a țerei noastre, dicea D-l Dimitrie Sturdza în parlament, pe care eră o datez de la Divanele ad-hoc, școle erău mai puține, profesorii nu erău atât de învățați ca acum, dar în sine școla era mai bună, căci corpul profesoral întreg avea simțul datoriei.

„Și de acea acei profesori au făcut și au crescut generațiunea cea oțelită, care a produs evenimentele mari ce am vedut și de care ne bucurăm astăzi.

„Dar de atunci noi ne-am grăbit a spori școlele, — nu era rău a acest lucru, — am îmbunătățit sorta profesorilor, — și nici acesta nu era rău.

„Dar am scădut cerințele nostre către profesori, și profesorii — fără îndoială cu multe escepțiuni — și ar fi trist când n'ar exista escepțiuni, dar este un curent rău în privirea acesta — profesorii, dic, nu și urmăză îndatoriile cum ar trebui să fie, ca niște apostoli ai culturii naționale.

„Și D-lor, *pericolul cel mare nu este că copii nu învață*; **pericolul cel mare este că copii se strică...**

„Se strică în inimă, în întrul lor, în cea ce e pentru om mai scump, căci mai bine este să nu știe omul nimica și să fie onest și prob în totă puterea cuvântului, de cât să fie stricat în sufletul și inima sa.“

Modul dupe care ar trebui să urmeze orî-ce învățător rural, eă socotesc că ar fi acesta :

I). Să fie popular cu toți, în tot timpul și în tot locul să le fie un bun povătuitor și pilduitor; căci numai as-fel își va atrage stima și iubirea lor mai ales acelor înțelepți; fiind-că cei îndărătnici — astăzi nu l pot avé în nume de bine, de ore-ce el l pune la obligativitatea instrucțiunii.

II). Să participe la adunările lor de petreceri cuviincioase; căci prin acesta va găsi plăcuta ocaziune de a combate multe vițuri și superstiții

1) Să ne dé D-l colaborator I. Aristotel a l declara că noi cunoștem mulți alți învățători sătești demni de totă lauda și care ar face mare onoare și serviciu școlilor urbane.

și de a aduna cele frumoase anestemate ce se numesc cântece bătrânesci, povești, balade etc. cari pier pe ți ce trece, împreună cu moșnegii țărani (depositorii lor).

III). Să fie bun, blând și îndatoritor cu toți ; să se ferească de învrăjbirii, de certuri și de judecăți ; să aibă conduită frumoasă și să se ferescă d'a face politică de partide și de a țingera în alegeri ; căci acestea sunt mijlocele prin care își poate câștiga reputațiunea de care trebuie să se bucure înaintea tuturor fără deosebire de partide.

IV). Să nu imiteze pe unii colegi cari la prima venire a copilului în școală, au urâtul obicei d'ăi pune îndată cartea în mână și d'al îngrozi în diferite chipuri că trebuie să învețe și mai multe nu ; ci să caute mai întâi a'l familiarisa cu școla, a'î afla temperamentul, aplecările, calitățile, defectele etc ; căci educațiunea trebuie să urmeze firea copilului, prin care mijloc îi vom spulbera nefericita credință cu care părinții 'l au îngrozit că, școla e o temniță, iar învățătorul un bătăuș.

V). Să explice metodic și bine lecțiunile și în orele de școală să nu lipsescă de la clasă, căci a face alt-fel este a înșela țara și a compromite viitorul tinerimii ce 'i este încredințată ; lucru pentru care va avea să 'și de socotelă.

Un eminent cunoscător intr'ale școlei, D-l Mihail Breal, iată cum să exprime în privința lecțiunilor :

„A menaja preceptele și a multiplica exercițiile ; a nu uita nici o dată că ce mai bună carte pentru copil, este cuvântul învățătorului, a nu usa de memoria lui așa de mlădiósă, așa de sigură, de cât ca de un punct de sprijin, și a face as-fel ca învățământul să pătrundă până la înțelegința copilului care singură poate conserva fecunda sa întipărire ; a'l aduce prin chestiuni bine înlănțuite *se descopere* el însuși ceea ce el voeste să 'l demonstreze, a'l obicinui să raționeze ; a'l face ca să *găsescă*, să *vadă* el însuși or-ce am vré să 'l învețăm ; c'un cuvânt a'î ține neîncetat raționamentul în lucrare, înțelegința deșteptă, pentru care nu trebuie lăsa nimic în întineric care merită explicațiune, a împinge demonstrațiunile până la *figurațiunea materială* a lucrurilor, ori de câte ori

este posibil ; a deosebi, în fie-care materie, caracteristica din amenun-tele confuze ; a se sluji în toate lucrurile de aplicațiunii judițioase, utile, morale ; — în lectură, de exemplu, a trage din bucata citită toate espli-cațiunile instructive, ce é comportă ; în gramatică, a pleca de la exem-ple pentru a ajunge la regula desbrăcată de subtilitățile școlasticeî gramaticale : a trage subiectele de exercițiî nu din culegeri fabricate după plăcere pentru a complica dificultățile limbii, ci din lucrurile curente, dintr'un incident din clasă, din lecțiunile zilei, a inventa exemple sub ochii elevului acea ce atâță atențiunea lui, a 'i le lăsa să le *invente* el însuși mai ales și a *le scrie tot d'a una pe tablă* ; — a reduce toate opera-țiunile calculului la exercițiî practice împrumutate de la usurile vieței ; a nu învăța geografia de cât pe charte întinșend progresiv orizontul co-pilului de la casă la stradă, de la stradă la mahala, de la mahala la colóre, de la colóre la orașul său satul în treg ; de la comună la plasă, de la plasă la județ, de la județ la țară, de la țară la lumea întregă ! — În istorie, a sacrifica fără scrupul amênuntele de pură erudițiune pentru a pune în relief marele linii de desvoltare a naționalității, progresul ide-ilor sociale, cuceririle spirtului cari sunt adevératele cuceriri ale ci-vilizațiunii moderne, a pune sub ochii copilului ómenii și lucrurile prin descrițiunii vii cari măresc imaginațiunea și cari înalță sufletul său : asfel trebuie să fie spiritul lecțiunilor de școlă.

VI) Când trebuința 'i-ar impune de a da vr'o penalitate, să întrebui-nteze numai corecțiunile regulamentare, și să nu recurgă nici odată la *nuia* ; căci cu pedépsa corporală nu póte obține rezultate bune.

„Fanaț, dice diarul englezesc *Daily News*, după o lungă experiență cu sistemul bătăiis'a decis să'l suprima, căci'l consideră nedemnú de om, și acéstă idee începe a'si face drum și în Anglittera, — cel puțin printre școlari. Să sperăm că copiii avênd din ce în ce mai multă conștiință de demnitatea lor la școlă, se vor spăimânta de pedépsă mai mult, și vor ști să se póte astfel în cât să n'o mai merite nici de cum : acesta este adevératul progres care trebuie s'ál dorim' în acéstă priviuță.

VII) Iarna în timpul recreațiunii, să practice cu elevii vre-o meserie (dacă va avé ce'i trebuie), iar — vara de va avé loc, — să facă în curtea școlei *grădină* de flori, legume, etc, și să lucreze cu dênșii, dând fie-căruia câte o porțiune de cultivat ; și cu chipul acesta ei îndată ce vor începe să lucreze la grădină, vor prinde gust și când vor fi slobozi, nu vor mai face nebuniî și sgomot, ca înainte, ci se vor duce să'si cul-tive brasdele.

Acei cari vor învăța grădinăria, nu se vor mulțumi ca să lucreze nu-mai la școlă, ci vor face grădini și pe la locuințele lor.

Séra după ce vor eși de la școlă, în loc să alerge după nebuniî, să se bată și să'si rupă hainele după dânșii, se vor grăbi să ajungă acasă mai curând, ca să'si ude grădinele, să plivéscă, să sape ect.

De sigur că copiii aceștia vor iubi grădinăria, și lucrul pînă vor îm-bătrâni, ba încă se vor sili să facă și pe alți să iubéscă astfel de plăceri Când vor vedé crescênd și desvoltându-se rodul ostenelilor lor, vor

simți o bucurie nespusă și nu se vor mai gândi la desfătări vătămătoare pentru sănătate și pentru pungă ; se vor lipi de casa lor unde vor afla o desfătare plăcută și folositoare pentru suflet și pentru trup.

Afară de astea, ar fi foarte bine ca la școlă,— între altele copiii țeranilor să se îndeletnicescă și cu gimnastica ; căci prin această ei ar deveni mai viguroși, mai îndemânateci și mai deștepți de cât sunt, și astfel câștigând și învățatură s'ar implini cu ei în adevăr vorba latina ; *mens sana in corpore sano* (minte sănătoasă în corp sănătos).

Gimnastica, dice colonelul ispaniol Armoros, îmbrățișează practica exercițiilor ce tind a face pe om mai curajos, mai întrepid, mai inteligent, mai forte, mai înscusit, mai industrios, mai iute, mai mlădios, mai spinten și care 'l dispune să reziste la intemperiele naturii, la variațiunile climatice, să suporte privațiunile vieții, să învingă dificultățile, să triumfe de pericole, și de obstacole, să aducă în sfârșit serviciul însemnate statului și umanității.

Bine facerea și folosul comun sunt scopul principal al gimnasticeii ; sănătatea, prelungirea vieții, îmbunătățirea speței umane, sunt rezultatele sale positive.

VIII). Să iubescă citirea scrierilor folositoare și în special pedagogice, căci prin această își vor lumina și înavuți foarte mult mintea ; să caute a și le procura, fie măcar prin sacrificiū, și, chiar în cazul când ele ar fi eftine dar bune, să nu le desprețuiască, fiind-că calitatea bună nu stă în mult, cum au dis Elenii.

Ὅλιx ἐν τοῖς πολλοῖς τὸ νῦν, ἀλλ' ἐν τῷ εὖ τὸ πολὺ.

IX) Să cultive ir fragedele inimii sentimentul patriotic și religios ; căci patria este mama noastră comună iar religia pavēza naționalității și mângâierea creștinilor, după cum dicea odinioară un mare ministru al Franței.

X). Să deprindă spiritul copilului a judeca drept ; să 'l povățuiască și să 'l urmărescă în toate pasurile lui, să întipărescă înrânsul prin cuvânt și prin pilde acele idei simple și morale care pot să 'l facă îndemânatec pentru cele mai înalte datorii morale. Astfel este formarea dréptă și roditore a junimii. De aci conchid că, cei ce vor să formeze, cum se cuvine, spiritul omenilor, trebuie să fie observatori ai inimii omenești : fiind că și inima 'și are tainele sale, dice un autor German, să fie cunoscătorii de puterile sufletului și simțitorii de sfîntenia conducerii saū mănuirii vârstei copilărești, să iubescă omenirea ca să o conducă cu blândețe, și să o ajute din tot sufletul la alunecușurile ce provin din neputința nevinovatei vârste copilărești ; căci altfel, cu greū se va puté forma cetățenii adevărați, mai ales astăzi când, prin schimbarea vremurilor, dascălilor li s'a impus o îndatorire cu mult mai înaltă de cât înainte.

Profesorii, dicea D-l Ión Brătianu, într'un discurs pronunțat la Iași, au astăzi o misiune mult mai mare de cât avéu profesorii în vechime ; astăzi părinți de familie sunt distrași de diferite ocupațiuni ; viața patriarhală în care se făcea în ainte educațiunea copiilor numai există. Astăzi

copii se trimet la școlă nu numai pentru a învăța carte, ci și pentru a primi o educațiune. Prin urmare profesorii, astăzi pe lângă învățatură, trebuie să de copiilor și o educațiune solidă și națională. Altfel pot să facă tobă de carte fără nici un folos pentru țară; dacă nu vor avé patriotism și moralitate, au să fie brânză bună în burduf de căne."

I. Aristotel

Învățător în Băbeni, R-Sărat, și colaborator la mai multe reviste din țară, din Dobrogea și de peste Carpați.

CESTIUNI PEDAGOGICE

DESPRE PEDEPSE

(după Rolin și D-na Campan)

Rolin, în cartea sa numită *Tractatul studiilor*, dice că invențiunea feluritelor pedepse, împărțite în osebite grade, pentru îndreptarea scolarilor, depinde foarte mult de la istețimea învățătorilor și a învățătoarelor. Ei nu vor puté întrebuinta bătaia pentru că, din pricina ei de multe ori se pot întâmpla nenorociri mari pentru copii. În să tot bre ce ei pot face este ca să însușescă idei înjositoare și necinstite mai multor lucruri cari din firea lor sunt îndeferente, și cari se prefac în pedepse numai pentru ideia ce li s'au însușit. Eū cunoșteam o școlă de săraci, dice Rolin, unde una din cele mai mari pedepse era că copiii vinovați stăteu pe un scaun deosebit de al colegilor lor și cu pălăria pe cap.

Dacă se întâmpla ca în timpul acela să fi venit în școlă vre-o persoană mai însemnată, pentru acei copii era un necaz foarte mare, vedându-se nevoiți să sté într'o pozițiune umilitoare, pe când toți cei-lalți colegi ai lor stăteau în picioare și cu capetele descoperite. Am mai vedut copii de ómeni nobili, foarte sburdalnici, cari se îmblândiaū întocmai ca mieii, când învățătorul îi amenința că, dacă nu se vor astêmpera, îi va trâmite a casă cu picioarele desculțe.

D-na Campan ne arată d'asemenea un fel de pedepse întrebuintate de d-sa în timp de 20 de ani ca educatoare publică. Pedépsa cé mai mare și cé mai mult întrebuintată de dënса consta în o masă de lemn, o masă cu totul deosebită,

fără pânză și la care copilele vinovate când mâncau stăteau în picioare.

N'am văzut, dice dânsa, amenințare de o pedepsă mai simplă de cât acesta și să facă un efect așa de mare.

Copilelor pedepsite la această masă li se da și lor ca și celorlalte bucate, însă ele nu mâncau nimic, ci numai storcéu lacrimi din ochi în totă vremea prânzului. Greșala, pentru care erau pedepsite, se scria pe o tăbliță, ce era atârnată pe părete d'asupra mesei de lemn, și fiind-că această inscripțiune adăoga la rușinea vinovatelor, se punea numai pentru greșeli mai mari, cari se întemplaū foarte rar.

Tot în rândul pedepselor, d-na Campan, mai înnumăra și notele rele; fie-care notă era compusă din 12 puncte rele; cu aceste puncte se serviaū la însemnarea celor mai mici greșeli, și dacă în timp de o lună de zile ar fi fost ver-o copilă care să fi avut 12 note rele, o punea la masa de lemn, atârând tot-de-odată și inscripția. Un punct bun prețuia cât două puncte rele, prin urmare o notă bună mergea două note rele, și copilelor cari la sfârșitul lunei avea note bune mai multe de cât rele li se da un bilet de încurajare, ér cele cari aveaū note mai multe rele de cât bune, se siléu să nu mai greșescă, punându-și fie-care silințele ca să capete un bilet de mulțumire. Mijlócele acestea, dice dânsa, sunt aprópe de nici o valóre, însă asupra copiilor și copilelor aū o înrîurire foarte mare, căci ne ajută pe noi de a'i face ómení cu minte în tot cursul educațiunii lor.

Citând aci modul de pedepse ale acestor apostoli a științei am voit să arăt cu tóte că știū toți onor. cititori ai acestui organ de publicitate pedagogică «*Lumina pentru toți*» ca pedepsele să nu fie repetate pré des, ci din când în când, căci atunci nu vom puté obține nici un rezultat mulțamitor scopului pentru care i se aplică, fiind-că elevii se deprind cu ele. Trebuesc d'asemenea aplicate pe drept în tocmai cum aplică cel mai conștiințios jude, fără nici o părtinire, ținând tot-de-odată sémă, dacă elevul a comis greșela din bună-voința sa, sau din ver-o rătăcire a slăbiciunii lui naturale. Când aplicăm o pedepsă trebuie să avem grije ca é să fie înțelésă de cel ce o primește, astfel ca să nu se ferescă numai în

fața noastră de a face rău, numai pentru cuvântul a nu fi pedepsit, precum de asemenea să nu dăm loc la bănueli că pedepsindul ne răsbunăm pe dânsul, ci să ne punem toate puterile, pe cât ne permite inteligența noastră, a-i arăta că prin pedepsă îl oprim din rătăcirea în care se găsește și care, dacă nu se va îndrepta, făcându-se om, cum se cade, consecințele relelor lui fapte îi vor fi vătămătoare întregii lui vieți.

În sfârșit pedepsa, aplicată unui elev, nu trebuie să fie în nici un caz degradatoare pentru el, căci prin acesta să nu credem că-l vom pute face un om bun, pregătit bine, pentru ca să pótă fi folositor societății în care va trăi.

Christ. Ștefănescu-Reverénu.

La „Vasile Lupu“ Iași.

Către onorabilii cititori ai acestei Reviste

Se aduce la cunoștința onorabililor cititori că după cerea unora din D-lor, precum și pentru ca să între mai multă materie, s'a luat hotărîrea ca revista să apară tot o dată pe lună pînă când mijlocele ne vor permite ca să o facem mai mare. Tot din lipsa de loc, Redacția a fost silită să amâne pentru numerile viitoare publicarea mai multor studii și articole importante, între cari se pot număra *Învățămîntul intuitiv*, *Metodologia*, *Studiul naturei*, *Surdo-mușii*, *Scrierea și citirea*, etc. et., dar în No. viitor vor începe s'apară negreșit.

Onorabilele persoane cari primesc revista: *Lumina pentru toți*, sînt rugate să achite abonamentele, trimițînd la Administrația ei în *mandate postale*, în *mărci postale*, în scrisori recomandate, etc., căci cheltuețele merg crescînd.

Direcția acestei reviste dorind să aducă din ce în ce îmbunătățiri nu numai în redactarea, ci și în înfățișarea ei, s'a decis să schimbe clișeuul frontispiciului comadând la Viena saú și la Paris facerea lui din nou.

De asemenea, în No. viitor, se va publica biografia mult regretatului general Davila, al cărui clișeu este și făcut în zincografie.

Purtarea Școlarului

I

Eû mă scol de diminéță,
 Imî spël bine a mea față,
 Gât, urechi și mâini, să'mî fie
 In deplină curăție

II

Dupe aceia, mêmbrac,
 Invêț lecția cu plac,
 Cetind'o de multe-orî
 Ca s'o știu fără erorî.

III

Dacă timpul școlêi vine,
 Iaș ce'mî trebuie cu mine
 Apoi plec încetinel
 Și merg pe drum frumușel

IV

Nu voesc să mă abat,
 Stând de jocuri sau de sfat,
 Ci mă duc cu bucurie
 De-adreptul la datorie

V

Pe cale dacă 'ntâlnesc
 Ômeni ce eû socotesc,
 Că merită închinare,
 Fac căđuta salutare.

VI

La clasă dacă sosesc,
 Intru 'ncet nu mă grăbesc
 Și dau bună dimineață
 Celor ce cu mine 'nvață

VII

Dup'aceia, plec la loc,
 Acolo nu staû de joc,
 Ci repet mereû pe carte,
 Fără s'alerg in vr'o parte

VIII

Când domnul invêțator
 Intra 'n clasă, eû mă scol
 In piciore cu respect,
 Apoi șed la locu-mî, drept.

IX

Ascult cu atențiune
 La tôte câte ne spune,
 Pentru că imî folosesc
 In viață cât trăesc.

X

Când ora eșirii vine,
 String și pun in ghiosdan bine
 Lucrurile ce-am luat
 Cu mine, când am plecat.

XI

Apuc un coleg de mână
 Și merg cu el împreună
 Până'n dreptul casei mele,
 Unde'i dic : la revedere !

XII

De acolo intru 'n casă
 Tot cu mergere alêsă,
 Sărut părinților mâna,
 Urmând ast-fel tot-d'a-una

XIII

Imî dic lecțiunea 'n casă
 Până la timpul de masă,
 Când șed frumos la mâncare
 Cu osebită purtare

XIV

După masă, arêt ferbinți
 Mulțamiri către părinți
 Pentru buna îngrijire
 Ce aû, de a'mî da nutrire

XV

După prânđ, intrând in școlă,
 Dic : bună điuă, și iară
 Repet ca de dimineață,
 Purtarea, dulcea povață

XVI

Ca să dorm sêra, nu pot
 Până ce nu-'mî prepar tot
 Ce mi s'a dat de 'nvêțat,
 Scris, cetit sêu dsemnat

I. T. Argeșiano

Ianuariu, 1886, Mizil.

ALBINA SI COPILA

O albină
Prin grădină
Zburdalnică lucrătoare
Zbura tot din flóre 'n flóre

Sugând sucul
Strângând praful
Făr'a simți oboséla
De cu zori și până 'n séră,
Era iute și voiósă
Când se întorcea a casă.

In grădină
O copilă
Veselă dar gânditoare
Vedënd albina p'o flóre

Veninósă
Dar ghimpósă
Că o sugé cu plăcere
Ca să ia și din é miere
Strigâ coprinsă de frică
Grăbind albinei să dică

Albinița
Drăguliță
Bagă sémă te ferește
C'acea flóre otrăvește

C'o privire
Ș'o zimbire
Albinița mulțumește
Fetiți ce o vestește
Dicënd crede-mé ce'ți spun
Că eũ sug numai ce-ĩ bun

Vrănești, Mușcel, 1885.

N. Pârvulescu.

LA TRANSILVANIA

Imi pui gândul să scriu versuri
Arătând amor
Și el fuge cu iuți pasuri
Fuge l'al meu dor

L'al meu dor de țerișóra
Ce o iubesc mult
Și 'm sfășie inimióra
Când plânsul 'i ascult.

Ea 'm spune că streinul
Ș'ar fi pas de gând
Să'ĩ sdrobescă de tot sinul
S'o bage in morment

Dar ș'o face și é peptiĩ
Numai de oțel
Să'și rupă dușmani colțiĩ
Și ghiarele in el.

Vrănești, Mușcel 1885.

N. Pârvulescu.

Literatura Populară

Descântec de slarpe (1)

Rău peste rău,
Tu târășiū;
Ce ai avut cu această vită ?
De ai mușcato,
Ai mușcat'o și veninat'o,
Că vita nu'ți-a făcut Ńie nimic;
Iați veninul de la această vită,
Că nici de tine,

Nu va fi bine.
Iați veninul și otrava
Să rămăie vita curată și luminată
Cum Dumnezeu a zămislit'o,
In pantecele maicei sale.
In numele Tatălui și Fiului și sf.
Duh. Amin.

1883 Iulie.

Dobre Ștofănescu Invățător. com. Grindu, plasa Cămpu, jud. Ialomița.

Descântec de lăuzie [2]

Cocoșiū roșiū
Să te duci
Peste nouă mari
Și nouă țări,
Se imi aduci lécu
Femeei M. . . ;
Dacă nu'ı aduce lécu,
Iți taiū capu.
Dómne Isuse Christóse

Și Maică precistă
la durerea!
De la femeea M.
Și o fă curată
Luminată
Cum D-zeū a zidit'o
In numele tatălui și al Fiului și a
sf. Duh—Amin.

Descântec de viermi (3)

Cați popi in raiū
Atați vermi in bubă

Cum cade țărana,
Așia se cază viermi

1884 Ianuarie

Descântec de purici (4)

Am inșipt cuțitulū in pâine
Fugiți puricilor după vânt,
Cum se string pesci la lésă,

Așia să fugă purici din casă
Fugiți vē respunđiți

1885 Decembrie

[1] Se descântă in apă ne'ncepută cu un boziū, apoi cu boziul ud se stropesce umfiătura. Se descântă și cu lemn de corn, căci poporul crede, că când pe șerpe la blestematū D-zeū eă se târască, el nu s'a temutū de cât de lemnulū de corn oă'lū va ucide.

[2] Se descântă de 3 ori pe ȃi, in trei ȃile, și se descântă in apă ne'ncepută cu busuioc și cu apa descântată se udă femeea lăuză la capū la piept și la incheesturi.

[3] Se descântă ast-felū Se ia țărână dintr'un mușuroiū, nou de cărtiță și asvârle câte puțină țărână de aceea asupra bubei in cari sunt la animalū vermi, până de trei ori; zicând și vorbele de sus tot de trei ori.

[4] Se descântă intr'o pâine înșigându-se un cuțit și se ȃice de trei ori vorbele de sus:

A r i t m o g r i f

9. 12. 3, 12.	Metal prețios
8. 6. 8. 6. 9. 20.	Prima floare de primăvară
5. 22. 5. 13.	Oraș în Asia
16, 5. 1. 10. 22. 10. 1. 7. 5.	Mare bărbat al Greciei antice
9. 1. 6. 4. 9. 8.	General Cartaginez
1. 9. 20. 12.	Ministru român
24. 3. 5 25	Verb transitiv
3. 5. 25. 5.	Cap încoronat
12. 3 9. 1.	Planeta

Inițialele citite de sus în jos dau numele autorului și finalele citite de jos în sus dau pronumele autorului.

A l t A r i t m o g r i f

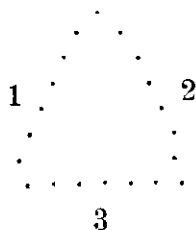
4, 10, 15, 4, 10.	Numeral.
1, 18, 14, 6.	Amunție militară.
18, 16, 10	Grupă de insecte.
16, 3, 13, 16, 15.	Un acoperământ.
13, 1, 14, 2.	Un animal.
20, 16, 10, 14.	O pasăre
10, 16.	Nume de animale (citit invers)
6, 4, 9, 6, 18.	Instrument grafic.
13, 10.	Articol.
10, 16, 15.	Nume bărbătesc.
19, 10, 15, 1, 10 1.	Localitatea frumoasă în România
1, 18.	Verb.
24, 6, 18, 5, 6.	O coloré
6, 13, 6, 24.	O profesiune.
21, 23. 21, 23, 15, 23.	O plantă.
1, 19.	Cart de joc.

Inițialele de sus în jos dau numele unui rege și al soției sale ; iar finalele de jos în sus. dau Epitetul lor dat de reprezentanții țării ce o cârmuesc.

Chr. Stef. Reverénu, Iași.

C u v ê n t t r i u n g h i u l a r

De D-l D. Z. G. din I. b . . . Argeș

- 1) Numire ce se dă unui om care se nevoește a afla secrete spre a le spune altora.
- 2) Un corp de armată românească
- 3) Numirea unor arbori fructiferi

Sarada I

De D-I C. I. Stamatescu

Tot cuvântul e un nume
 Ce la o plantă'l găsești.
 Șase litere'l compune
 Pe *u* scurt de socotești
 Fără litera din frunte
 Il aŭ cei din nēm grecesc.
 Ș'apoi alta de vei șterge
 Sint pește, ce'n ape dulci trăesc;
 De mai lepeđi încă o slovă
 Plantă de tors ne rămâne
 Iar silaba cé din urmă
 E un adverb de negare

Sarada II

De D-I I. R. Dăscălescu, Drăgănești-Vlașca

Intregul cuvânt in două divizat,
 Fôrte curênd e de aflat,
 Partea întâia la om o găsiți
 Ce și'n limbăstreină poți s'o numești.

II

Iar a doua se găsește.
 La păseri, cu ce se hrănește
 Ambele părți citiți
 Și un nume de riŭ găsiți.

Sarada III

De D-I D. Pavelescu, Chióra-Ialomița

Sint nume de sînt,
 Ce am fost pe pămênt.
 Chiar ș'acum in lume

Am mare renume
 Scolărește mă citiți,
 Și'n prima parte găsiți
 Un pronume de dativ
 Personal diminutiv.
 Iar a doua. dacă vreți,
 Mă citiți din două părți
 Și mă veți vedé că sint
 Deslipit de pe pămênt.
 Dascăli carî știŭ tot
 M'aŭ numit adverb de loc.
 Cine acésta va ghici
 Vêđ că știe a se gândi

Sarada IV

De D-na Maria Teoderescu, Buftea-Ilfov

Prima silabă de veți despărți
 O impotrivire veți dovedi ;
 Iar o literă de se va mai adăuga
 Peste o monedă veți dá
 Și jumôtatea cuvântului veți afla.
 Restul adăugându-l,
 La joc de cărți il veți afla cătându'l.
 Acum intregul cuvânt citiți
 Și un stat micuț numiți.

POLIDROM

[De D-I Al. G. Negulescu, București]

Direct sint conjuncție
 Invens sint o ilusie

Inscripție curiosă

De D-I Victor Bursan

A. : cil. : E. : as. : are. : P. : au. : s. : atmă. :
 G. : a. : ru. : lear. : Ecă. : T. : af. : i. : n. :

Cuvânt pătrat

De D-I N. Părvulescu, Vrănești Muscel

. . . . un relativ
 gustul unui lucru
 lucrarea unui bărbier
 abatere de la religie

Deslegarea șaradelor, egnimei silabice și a cuvântului rombic, din No. 9
al acestei reviste,

Enigma silabică indoită a D-lui A. M. Mihăilescu.

Deslegarea acestei enigme trebuie să cuprindă atât enigma proprie în versuri, cât și înțelesul ei; căci, de aceea se numește indoită. Iată.

Partea primă vă inghiață,	Ger
Iar a doua scade viața;	truda
Tot cuvântul e un nume	
Propriu, îl cunosteți bine.	Gertruda
Dacă scoteți părți-a doua	
Litera de la'nceput,	
Veți forma o vorbă nouă,	
Ce e lesne de ghicit.	ruda
Scoteți acum încă una	
Și un verb o să aflați.	uda

adică

Ger—Truda—Gertruda—Ruda—Uda

Șarada I înseamnă : **Calcar,—Cal,—Car,—Lac,—Rac**
 Șarada II înseamnă : **Franc,—Fort,—Francfort**
 Șarada III înseamnă : **Si,—La,—Sila**
 Șarada IV înseamnă : **Tu,—Tun,—Tutun**

Deslegarea cuvântului rombic este acesta .

Consuna

M

Animal folositor

C a l

Nume bărbătesc

M a r i n

Pește

L i n

Consună

n

Persoanele cari au trimis deslegări exacte ale șaradelor sunt D-nele Maria Ciocărdia (București); Ana Constantinescu (Craiova); Maria I. Dumitrescu, Viziru Brăila; Maria St. Teodorescu, Buftea, Ilfov; Petrica Mateescu București; Preotul St. Stoicescu, profesor Bălăcência Ilfov; D-nii G. Stoicescu, Surani, Prahova; Alesandru Stănescu, Scioștea,

Teleorman; Chr. Stef. Reverénu, (Iași); D. Z. . . . J. b . . . Argeș; J. Vurtejan, Măgura, Vlașca; Stef. Teodorescu, Buftea, Ilfov; D. Pavelescu, Chióra Jalomița; D-nu și D-na S. Vasilescu, Radovanu, Ilfov; D-nu H. Crețulénu, Flămânda, Teleorman; D-nu A. G. Popescu, Iléna, Ilfov; D-nu I. Ionescu, Slobozia Ialomita; D-ra Zefira Iónciovică, Golești (gara), Mușcel; D-nu Op. Negulescu, Radovanu, Ilfov; D-ru Teodor Nicolantin R-Vâlcea; S-sa Preot I. Apostolénu, Vălenii de munte; D-nu G. Proistosescu, Mioveni, Muscel; D-nu I. Rădulescu, Frăsinet, Vlașca; D-nu C. Piticescu, din Monastirea Coconi, Ilfov.

Persónele cari au trimis deslegări esacte ale *cuvéntului rombic* sunt, D-nii Th. Nicolantin, R-Vâlcea; I. Rădulescu, Frăsinet Vlașca; I. Ionescu Slobozia Ialomita; D. Z. g . . v . din J. b . . . Argeș; Chr. Stef. Reverénu Iași; G. Stoicescu, Surani Prahova. D-nu C. Piticescu, din M-rea Coconi Ilfov.

NB. Enigma silabică îndoită (din No. 9) n'a putut fi deslegată de nimeni.

MULȚUMIRE

Onorabilele persóne cari au adresat felicitării redacțiunii acestei reviste cu ocazia anului nou, sînt rugate să binevoescă a primi mulțumirile noastre curate.

Póte că vom reveni asupra cestuiii, în numărul viitor.

Redacția.

CORRESPONDENȚA

Onorabilele persóne cari au trimis felurite scrieri și studii sînt rugate să aibă puțină răbdare, căci mulțimea materii ne întărdiază să publicăm cea ce am crede nemerit.

D-lui O. N. La R, Ilfov. Bine voiți a le trimite din, nou, căci date la tipografie s'au amestecat și nu se pot găsi acum.

S. Sale A énu la V. de M. Pe 6 luni trebuie șese.

D-lui Enc , la T. . . . Ilfov. In numărul viitor, căci este pré mult material cules la tipografie. Cele trimise arată că sînteți om serios.

D-lui B. D. Profesor, la Brăila. S'a primit abonamentul mulțumim.

D-lui Dr. H. la R. S. Mulțumiri p. abonament.

D-lui G. Ionescu la Tesila, Prahova. Revista „*Lumina pentru toți*” publică cu plăcere tot ce póte contribui la realizarea scopului său arătat în prospectul din No. 1, cu condiția alegerii

D-lui D. Ionescu la Cacomianca Ialomita. Pe 6 luni datoriți 6 lei Cartea Metodul de a învăța cu inlesnire pe copii scrierea și citirea s'a sfârșit. Se va tipări din nou.

Opere apărute de Eniu D. Băltănu :

Studii asupra poezii didactice la Eleni, 4 lei— Discurs asupra stilului de Bufon traducere 30 bani. — Metodul de a învăța pe copii cu înlesnire scrierea și citirea dupe procedura fonomică, 35 bani (epuizată.)—Invățământul intuitiv, lecția I, 20 bani; Lecția II 30 bani. — Carmen Sylva, ilustrată, 30 bani.—Studiul naturei, cărticica I, 30 bani.

Se află de vânzare la librăria Frații Ioniții, Strada Șelari, și la administrație acestei reviste.

NOUA BIBLIOTECA ILUSTRATA PENTRU COPII (COLECȚIUNEA HAIMANN)

Oberon sau Cornul Minunat, basm cu 6 gravuri fine in culori, și format in 4°, cartonat frumos, lei 1,50

Prințul sparge Alună și regele sôrecilor, basm cu 6 gravuri fine in culori, format in 4°, cartonat frumos, lei 1,50

Guliver în țara piticilor, basm cu 6 gravuri fine in culori, format in 4° cartonat frumos, lei 1,50

Guliver în țara Urișilor, basm cu 6 gravuri fine, in culori, format in 4° cartonat frumos, lei 1,50

Fluutul Magic, basm in 6 gravuri fine, in culori, format in 4° cartonat frumos lei 1,50

Aladin sau Lampa fermecată, basm cu 6 gravuri fine, format in 4° cartonat frumos lei 1, 50

Animale domestice, 9 gravuri fine in culori, cu textul potrivit pentru copii, cartonat frumos lei 2,00

Animale sêbatice, 13 gravuri fine in culori, cu textul potrivit pentru copii, cartonat frumos lei 3,00

(A se vedé No. 7 și 9 al revistei «Lumina pentru toți» unde s'a vorbit despre aceste cărți).

O carte folositore — D-l G. S. Ionescu, Institutator in Mizil, tipărește o cărticică de mare folos pentru tôte persônele cari se ocupă cu educațiunea copiilor. De aceea o recomandăm corpului didactic și familiilor. Acéstă carte numită «**conductorul scolar**» se pôte cumpăra dela autor trimitându'i 75 bani.

Invățătorul — D-l I. Opran, Directorul scôlei primare din verde, strada Mihailu-Vodă No 62, București, ne cere să anunțăm că D-sa are de vânzare Anul III, IV, V, VI, VII din **invățătorul**, revistă pedagogică, redactată de D-sa și cu prețul redus numai de 5 lei anul.

Foietând colecția anului al V, trimisă la redacția noastră, am constatat cu plăcere că «*Invetătorul*» cuprinde tot felul de studii și articole literare și pedagogice, din cari unele foarte importante; de aceea o asemenea colecțiune este de mare folos pentru membrii corpului didactic cari citind'o vor găsi deslegarea multor greutăți. Recomandăm dar revista «*Invetătorul*» tuturor doritorilor de lumină.

ANUNȚURI

FARMACIA ROMANEASCA

Aprobat de Consiliul Medical superior.

MEDALIA DE AUR

TINCTURA REGINA

DENTIFRICE

DE

BC CHR. ALESSANDRIU Cluj

FARMACISTUL CURȚEI REGALE

Remediū sigur contra durerilor de gură, dinți și măsele, în același timp un aromatic plăcut pentru spălatal gurei, întreținându-o în cea mai perfectă sănătate.

Superiōră tuturor apelor dentifrice preparate streine.

Despre valoarea medicamentōsă a acestei Tincturi (Dentifrice), e destul a spune că cei mai mulți Domni Doctori, din Capitala și provincie o întrebuințēză dîlnic.

Prețul unui flacon 2 Lei 50.

DE VINȚARE. — En gros și detail la

FARMACIA ROMÂNĂ

Calea Victoriei 77, (Cișméua Roșie) BUCURESCI

La principalele magazinuri și coafori

A se observa semnătura și timbrul Farmaciei

In localitățile unde nu se găsește, se trimite contra mandat poștal de la 10 Lei în sus

AVIS. Onorabilele persoane cari primesc revista : *Lumina pentru toți* sânt rugate să achite abonamentele.

EDUCAȚIUNEA

PENSIONAT DE BĂEȚI

AL LUI

— **ENIŪ BĂLTENU** —

Calea Moșilor, No. 138.

BUCUREȘTI

In acest pensionat se primesc scolarî

Interni, Externi și Demi-interni pentru
clasele **Primare, GIMNASIALE și Comerciale**

De la 25 Noembre a început să funcționeze grădina de copii (școala maternă pentru copii micî de la 3—6 ani).

Acest pensionat este situat în poziția cea mai sănătoasă a capitalei, aproape de școala comercială, de liceul Mateiș Basarab, de gimnasiul Lazăr.

Acest pensionat **a probat cu fapte**, anul trecut, să știe să 'și facă datoria în conștiință. Scolarilor cari au terminat clasele primare, li s'au dat atestate de la școalele statului, fără să rămână nici unul repetent. Școlarii gimnasiali și comerciali au urmat cursurile la școalele publice, unde au și depus examenele, fără ca nici un scolar gimnasial, înscris în regulă, să rămână repetent, ba încă unii au luat premii.

Scolarii sunt obligați să vorbescă tot dauna în limba **germană și francesă**, în care scop s'au angajat persoane anume cu contract în regulă. Pentru îngrijirea copiilor micî s'a angajat o damă germană.